

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Polityki Europejskiej

Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce w 2021 r.¹

Spis treści

1. Streszczenie	2
2. Rozwój SUERMB w roku 2021	3
3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.....	6
4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce	13
5. SUERMB a programy operacyjne	15
6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB	28
7. Wnioski	43

Warszawa, 26 kwietnia 2022 r.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Koordynator ds. SUERMB sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

1. Streszczenie

Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) jest pierwszą strategią makroregionalną UE utworzoną w 2009 r. Realizują ją kraje nadbałtyckie UE: Polska, Szwecja, Dania, Finlandia, Litwa, Łotwa, Estonia oraz północne kraje związkowe Niemiec. Istotą SUERMB jest zacieśnienie współpracy w regionie poprzez realizację 3 głównych celów: ochrony morza (*Save the Sea*), zwiększania spójności regionu (*Connect the Region*) oraz poziomu jego dobrobytu (*Increase Prosperity*).

W pierwszej połowie 2021 roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowały Niemcy, od lipca 2021 roczny cykl przewodnictwa przejęła Litwa.

Polski Narodowy Koordynator SUERMB jest umiejscowiony w Departamencie Polityki Europejskiej Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

W 2021 r. Polska współkoordynowała 3 z 14 Obszarów Tematycznych Strategii:

1. Obszar Tematyczny Biogeny (Policy Area Nutri) – Ministerstwo Infrastruktury wspólnie z Finlandią.
2. Obszar Tematyczny Innowacje (PA Inno) – Ministerstwo Edukacji i Nauki wspólnie z Estonią i Finlandią.
3. Obszar Tematyczny Kultura (PA Culture) – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wspólnie z Niemcami (kraj związkowy Szlezwik - Holsztyn).

Najważniejszą kwestią rzutującą na wdrażanie SUERMB w 2021 r. było wejście w życie zrewidowanego Planu Działania Strategii (15 lutego 2021 r.). Konieczność przeprowadzenia rewizji dokumentu wynikała m.in. z prac nad nowymi Wieloletnimi Ramami Finansowymi na okres 2021-2027, a także z nowych wyzwań w regionie (postępujące zmiany klimatyczne, demograficzne, pandemia covid-19, migracje). Celem aktualizacji Planu Działania było także jego skrócenie i uproszczenie. Dokonano ponadto zmian w zakresie zarządzania SUERMB.

Wdrażanie SUERMB oparte jest na zasadzie wielopoziomowego zarządzania, transparentności i otwartości na nowych interesariuszy. We wdrażaniu Strategii zazwyczaj uczestniczą władze krajowe, regionalne i lokalne, organizacje panbałtyckie, uniwersytety i organizacje badawcze. Nowy Plan Działania kładzie nacisk na zwiększenie uczestnictwa organizacji pozarządowych, społeczeństwa obywatelskiego, młodzieży oraz środowisk biznesowych.

Katalog form współpracy ma charakter otwarty. Zaliczono do niego m.in. projekty flagowe (pojedyncze bądź składowane), procesy, sieci i platformy współpracy.

W związku z wejściem w życie zrewidowanego Planu Działania, Narodowy Koordynator zorganizował cztery edycje wirtualnych warsztatów dla polskich interesariuszy SUERMB z udziałem 11 z 14 Koordynatorów Obszarów Tematycznych (23 czerwca oraz 7, 14 i 21 września 2021 r.). Ich celem było przybliżenie polskim instytucjom nowych możliwości współpracy w ramach Planu Działania SUERMB oraz wskazanie na konkretne obszary, w które mogą się zaangażować polskie podmioty.

W 12. Dorocznym Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (27 września – 1 października 2021 r.), zorganizowanym przez Litwę we współpracy ze związkiem Miast Bałtyckich, wziął udział Prezes Rady Ministrów Pan Mateusz Morawiecki.

W związku z pandemią covid-19 wszystkie spotkania i kontakty w ramach SUERMB, w tym spotkania Narodowych Koordynatorów oraz 12. Doroczne Forum Strategii, były realizowane w formie zdalnej. Pomimo tych obiektywnych trudności, udało się podtrzymać intensywność współpracy interesariuszy SUERMB.

2. Rozwój SUERMB w roku 2021

Rewizja Planu Działania

Ostatnia rewizja Planu Działania, zainicjowana pod koniec 2019 r., stanowi odpowiedź na nowe wyzwania i okoliczności, rzutujące na wdrażanie Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB): m.in. nowe Wieloletnie Ramy Finansowe 2021-2027, postępujące zmiany klimatyczne, demograficzne, pandemię covid-19 oraz konsekwencje wzmożonej imigracji do UE.

Celem rewizji było także skrócenie i uproszczenie Planu Działania.

Wstępny kształt dokumentu został uzgodniony przez Narodowych Koordynatorów (NK) pod koniec fińskiego przewodnictwa w gronie NK SUERMB (30 czerwca 2020 r.). W okresie lipiec 2020 r. – styczeń 2021 r. trwały konsultacje tekstu w ramach dyrekcji generalnych i służb prawnych Komisji Europejskiej. Ich uwieńczeniem było opublikowanie zrewidowanego Planu Działania w formie *Staff Working Document* w dniu 15 lutego 2021 r.²

W zrewidowanym Planie Działania utrzymano dotychczasowe **trzy główne cele** SUERMB:

1. ocalenie morza (*Save the Sea*);
2. poprawa spójności regionu (*Connect the Region*);
3. wzrost dobrobytu (*Increase Prosperity*).

Cele główne uzupełniają **cele szczegółowe**:

1. czysta woda w morzu (*Clear water in the sea*);
2. bujna i zdrowa przyroda (*Rich and healthy wildlife*);
3. czysta i bezpieczna żegluga (*Clean and safe shipping*);
4. niezawodne rynki energii (*Reliable energy markets*);
5. dobre warunki transportowe (*Good transport conditions*);
6. łączenie ludzi w regionie (*Connecting people in the region*);
7. lepsza współpraca w zwalczaniu przestępczości transgranicznej (*Better cooperation in fighting cross-border crime*);
8. poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego (*Improved global competitiveness of the Baltic Sea Region*);
9. adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem (*Climate change adaptation, risk prevention and management*).

Działania w ramach SUERMB są wdrażane za pomocą **14 Obszarów Tematycznych** (*Policy Areas*): Biogeny (*PA Nutri*), Substancje Niebezpieczne (*PA Hazards*), Biogospodarka (*PA Bioeconomy*), Czysta Żegluga (*PA Ship*), Bezpieczna Żegluga (*PA Safe*), Transport (*PA Transport*), Energia (*PA Energy*), Planowanie Przestrzenne (*PA Spatial Planning*), Bezpieczeństwo Cywilne (*PA Secure*), Turystyka (*PA Tourism*), Kultura (*PA Culture*), Innowacje (*PA Innovation*), Zdrowie (*PA Health*), Edukacja (*PA Education*).

Likwidacji uległy istniejące dotychczas 4 Działania Horyzontalne, przy czym Działanie Horyzontalne Planowanie Przestrzenne zostało przekształcone w Obszar Tematyczny. Zadania realizowane dotychczas w ramach Działań Horyzontalnych Sąsiedzi oraz Klimat mają być uwzględnione we wszystkich Obszarach Tematycznych. Działanie Horyzontalne Zdolności (*Capacity*) zostało zlikwidowane. Większość jego zadań ma przejąć nowoutworzony **Baltic Sea Strategy Point**.

W porównaniu do poprzedniej wersji dokumentu, redukcji uległa liczba działań (*Actions*) w ramach Obszarów Tematycznych, definiujących cele, w które powinny wpisywać się konkretne projekty.

Jedną z ważniejszych zmian w strukturze zarządzania SUERMB jest formalne wzmocnienie Grup Sterujących, działających w ramach poszczególnych Obszarów Tematycznych. Zgodnie z zapisami zrewidowanego Planu Działania, w każdym Obszarze Tematycznym musi powstać Grupa Sterująca. Jej członkami są

² Commission Staff Working Document - Revised Action Plan replacing the Action Plan of 17 March 2017, dostępny na: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan>

przedstawiciele rządów na poziomie krajowym lub regionalnym³. Na gruncie polskim, członkami Grupy Sterującej stają się z automatu osoby kontaktowe ds. danego Obszaru Tematycznego w ministerstwach (*focal points*). Z tego założenia wynikają zadania członków Grupy – z jednej strony reprezentacja rządów krajowych w ramach Grupy, z drugiej strony merytoryczne wspieranie Narodowego Koordynatora w zakresie kwestii sektorowych dotyczących Obszaru Tematycznego. Co do zasady, w pracach Grupy Sterującej powinni uczestniczyć przedstawiciele wszystkich państw członkowskich. Grupa Sterująca może doprosić do udziału w swoich spotkaniach przedstawiciela nieunijnych państw sąsiedzkich (Norwegii, Islandii, Rosji lub Białorusi) – w charakterze obserwatora lub członka. Decyzja w tej sprawie musi jednak zostać podjęta w drodze konsensusu przez przedstawicieli państw członkowskich uczestniczących w pracach danej Grupy Sterującej, a następnie musi zostać zatwierdzona przez Grupę Narodowych Koordynatorów⁴.

Te nowe zasady pociągnęły za sobą konieczność stworzenia regulaminów poszczególnych Grup Sterujących (*Steering Groups Rules of Procedure*). Prace nad nimi rozpoczęły się w II połowie 2021 r.

Kolejną ważną zmianą w strukturze zarządzania jest decyzja o powołaniu **Baltic Sea Strategy Point (BSP)**. BSP ma stanowić wsparcie techniczne, administracyjne i komunikacyjne na rzecz SUERMB, w szczególności w zakresie:

- koordynacji działań komunikacyjnych związanych z SUERMB;
- tworzenia pamięci instytucjonalnej SUERMB;
- zapewnienia wsparcia technicznego dla Narodowych Koordynatorów oraz, gdy to możliwe, także dla Koordynatorów OT;
- koordynacji rozbudowy zdolności do współpracy wśród interesariuszy SUERMB (*capacity building*), także tych z państw sąsiedzkich (nieunijnych)⁵;
- koordynacji wymiany dobrych praktyk i wiedzy pomiędzy Obszarami Tematycznymi w zakresie integracji komponentu współpracy dotyczącego ochrony klimatu i współpracy z krajami sąsiedzkimi (nieunijnymi);
- koordynacji działań w zakresie monitoringu i ewaluacji SUERMB;
- wspierania planowania i organizacji Dorocznych Forów SUERMB.

O szczegółowych zadaniach BSP decydują Narodowi Koordynatorzy.

Komunikacja

Wsparciem w zakresie komunikacji SUERMB zajmował się działający od 2016 r. projekt *Let's Communicate!* Jest on dofinansowany z Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR). Liderem projektu jest Centrum Balticum z Finlandii. W projekcie uczestniczą partnerzy z Polski (Stowarzyszenie Pomorskie w UE - SPUE), Litwy, Norwegii i Łotwy. Celem projektu jest przedstawienie w sposób atrakcyjny i zrozumiały osiągnięć Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. W ramach projektu prowadzone są działania komunikacyjne, promocyjne i szkoleniowe⁶.

Podczas spotkania 25.11.2021 r. Narodowi Koordynatorzy zgodzili się na wystąpienie przez projekt *Let's Communicate!* z wnioskiem do programu IBSR o przedłużenie dofinansowania na działanie do września 2022 r. Wyniknęło to z opóźnienia naboru w ramach IBSR 2021-27, a w konsekwencji późniejszego niż

³ Odwołanie do szczebla regionalnego w praktyce dotyczy niemieckich krajów związkowych.

⁴ W związku z agresją Rosji na Ukrainę, 9 marca 2022 r. zostało przyjęte [oświadczenie Grupy Narodowych Koordynatorów \(NCG\) ws. zawieszenia współpracy z Federacją Rosyjską i Białorusią](#). Zgodnie z oświadczeniem NCG nie będzie popierać żadnych działań w ramach Obszarów Tematycznych SUERMB, które obejmowałyby partnerów z Rosji i/lub Białorusi jako obserwatorów, partnerów lub członków Grup Sterujących, czy jakiegokolwiek innych działań. Dotychczasowa współpraca w tym zakresie zostaje zawieszona ze skutkiem natychmiastowym, a nowe partnerstwa nie będą tworzone.

⁵ Norwegia, Islandia, Białoruś, Rosja (UWAGA: w marcu 2022 r., w związku z agresją Rosji na Ukrainę, zawieszono współpracę z Rosją i Białorusią – jw.).

⁶ Let's Communicate jest administratorem oficjalnej witryny poświęconej SUERMB: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/>

zakładano uruchomienia Baltic Sea Strategy Point (BSP)⁷. Dodatkowy budżet projektu *Let's Communicate!* wyniesie 140 tys. euro (119 tys. euro dofinansowania z ERDF oraz dodatkowe środki finansowe od partnera norweskiego). W przedłużonym okresie, projekt będzie wykonywał te same zadania co dotychczas (komunikacja, wsparcie Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych).

Więcej nt. działań polskiego partnera w projekcie *Let's Communicate!* znajduje się w części szóstej raportu „Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB”.

12. Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, 27.09 - 1.10.2021 r. (wydarzenie wirtualne)

27 września - 1 października 2021 r. w formule zdalnej odbyło się 12. Doroczne Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Wydarzenie zostało zorganizowane jest przez Litwę we współpracy ze związkiem Miast Bałtyckich pod hasłem „Revitalise, Recover, Recharge”. Po stronie litewskiej w organizację zaangażowane było Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz dwa miasta: Kowno - Europejska Stolica Kultury w roku 2022 oraz Kłajpeda - Europejska Stolica Młodzieży w roku 2021, co pozwoliło na podkreślenie roli miast, kultury i młodzieży we współpracy regionalnej nad Bałtykiem.

Tematem przewodnim forum była zielona transformacja. Dla organizatorów istotna była idea synergii. We współpracy z Komisją Europejską zaangażowano różne podmioty - rządy centralne i władze regionalne, samorządy, organizacje regionalne, przedstawiciele różnych projektów oraz młodzież.

Format Dorocznego Forum umożliwił zdalne uczestnictwo w sesjach plenarnych, 30 warsztatach i kilku sesjach networkingowych przez pięć dni. Każdego dnia odbywała się sesja plenarna, podczas której omawiano zrównoważoną przyszłość regionu Morza Bałtyckiego z różnych perspektyw.

Podczas inauguracyjnej sesji wysokiego szczebla z udziałem premierów Polski, Litwy, Łotwy, Estonii, Szwecji, Przewodniczącej Komisji Europejskiej oraz szefa OECD skupiono się na ożywieniu gospodarczym regionu Morza Bałtyckiego poprzez zieloną i cyfrową transformację. W dyskusji podkreślono potencjał regionu Morza Bałtyckiego w tych obszarach. Współpraca została uznana za niezbędną zarówno dla dalszego rozwoju, jak i dla stawienia czoła przyszłym kryzysom.

Było to pierwsze Doroczne Forum SUERMB, w którym wziął udział polski szef rządu. Premier Mateusz Morawiecki podkreślił w swoim wystąpieniu, że w obliczu bieżących wyzwań (reperkusje społeczno – gospodarcze pandemii, wyzwania środowiskowe i dotyczące sfery bezpieczeństwa), współpraca makroregionalna nabiera jeszcze większego znaczenia.

Podczas pierwszej sesji plenarnej omówiono, w jaki sposób unijne strategie makroregionalne mogą przyczynić się do osiągnięcia celów UE. Podczas drugiej sesji plenarnej dyskutowano o tym, w jaki sposób można bardziej aktywnie zaangażować młodych ludzi w realizację Strategii i jak mogą oni przyczynić się do zapewnienia zrównoważonej przyszłości regionu. Tematem trzeciej sesji plenarnej był wkład SUERMB w zieloną transformację. Panel zamykający 12. Doroczne Forum był w całości poświęcony młodzieży. Prelegenci podkreślili znaczenie i wartość dodaną z włączania młodzieży w proces kształtowania różnych polityk.

Działalność sieci współpracy Instytucji Zarządzających w ramach poszczególnych funduszy

W 2021 r. formalnie istniały 4 sieci Instytucji Zarządzających w ramach:

- Europejskiego Funduszu Społecznego (*Baltic Sea Network - European Social Fund*);
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*European Regional Development Fund Managing Authorities' Network – ERDF MA Network*);
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich EFRROW (*Baltic Sea Network European Agricultural Fund for Rural Development*);
- Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (*European Maritime and Fisheries Fund*).

⁷ BSP ma przejąć zadania projektu *Let's Communicate!*.

Jednym z zadań Sieci, głównie w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - ERDF i Europejskiego Funduszu Społecznego – ESF, było wypracowanie mechanizmów powiązania priorytetów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego z poszczególnymi programami operacyjnymi (*embedding*).

3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego

W pierwszej połowie 2021 roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowały Niemcy, od lipca 2021 roczny cykl przewodnictwa przejęła Litwa.

Spotkanie NK, 19.01.2021 (wideokonferencja)

Podczas spotkania przedstawiciel Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej w Komisji Europejskiej (DG REGIO) przedstawił strategiczne priorytety w działaniach na 2021 r.:

- a. *embedding* (odniesienia do SUERMB w programach operacyjnych),
- b. wkład strategii makroregionalnych w bieżące wyzwania (post-covid, polityka klimatyczna, realizacja agendy cyfrowej),
- c. włączanie społeczeństwa obywatelskiego i młodzieży w działania o charakterze makroregionalnym,
- d. zwiększenie politycznego zaangażowania we wdrażanie strategii makroregionalnych (głównie w odniesieniu do państw członkowskich),
- e. zwiększenie widoczności i poprawa komunikacji (m.in. w kontekście planów utworzenia Baltic Sea Strategy Point).

Niemiecka prezydencja w gronie Narodowych Koordynatorów (PREZ DE) poinformował ponadto o zainicjowaniu comiesięcznych, nieformalnych spotkań Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych (tzw. „Kawa z Prezydencją”). Ich celem ma być wymiana informacji dotyczących bieżącego wdrażania SUERMB, głównie w kontekście nowego Planu Działania.

Przedstawicielka Wspólnego Sekretariatu/Instytucji Zarządzającej programem Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) zaprezentowała planowane priorytety IBSR na lata 2021-27: 1) *Innovative societies* 2) *Water-smart societies* 3) *Climate-neutral societies* 4) *Cooperation governance*. Wskazała, że w ramach priorytetu 4., ppkt 4.2., zaplanowano wsparcie dla SUERMB w formie dofinansowania działalności Koordynatorów Obszarów Tematycznych, Baltic Sea Strategy Point oraz organizacji Dorocznych Forów SUERMB.

PREZ DE zainicjowała dyskusję nt. następujących dokumentów: *Minimum criteria for Flagships*, *Terms of Reference for Steering Groups* oraz *New Rules of Procedure for NC Group*.

II Tydzień Makroregionalny UE, 1-5.03.2021 r. (wideokonferencja)

W dniach 1-5 marca 2021 r. miała miejsce druga edycja Tygodnia Makroregionalnego UE, zorganizowanego przez Komisję Europejską za pośrednictwem platformy internetowej⁸. W jego ramach odbył się szereg spotkań dla interesariuszy wszystkich czterech strategii makroregionalnych UE (Bałtyckiej, Dunajskiej, Adriatycko – Jońskiej oraz Alpejskiej).

Otwarcia wydarzenia dokonała Komisarz ds. Spójności i Reform Elisa Ferreira. Obok sesji poświęconych bieżącym kwestiom dotyczącym wdrażania poszczególnych strategii, KE zorganizowała kilka sesji o tematyce horyzontalnej, odzwierciedlających priorytety KE w odniesieniu do współpracy makroregionalnej: zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i młodzieży, wkład strategii makroregionalnych w odbudowę gospodarki w związku z pandemią, powiązanie strategii makroregionalnych i przyszłych programów operacyjnych (*embedding*).

Spotkanie NK, II Tydzień Makroregionalny, 02.03.2021 (wideokonferencja)

Przedstawiciel niemieckiej prezydencji w gronie Narodowych Koordynatorów (PREZ DE) odnotował opublikowanie przez Komisję Europejską w dn. 15.02.2021 r. zrewidowanego Planu Działania SUERMB (PD).

⁸ Strona wydarzenia: <https://eumrsweek.tw.events/>

W nowym PD zaktualizowano m.in. zapisy dotyczące zarządzania, co implikuje wypracowanie dodatkowych dokumentów:

1. regulaminy Grup Sterujących poszczególnych Obszarów Tematycznych (*Steering Groups Rules of Procedure*),
2. opis sposobów współpracy w ramach SUERMB (*Modes of Operation*),
3. zakres zadań Baltic Sea Strategy Point (*Baltic Sea Strategy Point Terms of Reference*),
4. regulamin Grupy Narodowych Koordynatorów (*National Coordinators Group Rules of Procedure*).

Redakcję dokumentów wskazanych w punktach 1 i 2 PREZ DE powierzyła projektowi *Let's Communicate*, który w 2021 r., do czasu wyłonienia Baltic Sea Strategy Point, pełni rolę wspierającą Grupę Narodowych Koordynatorów.

Przedstawiciel Litwy poinformował o pracach nad koncepcją 12. Dorocznego Forum SUERMB.

Uzgodniono także tematy do podniesienia przez PREZ DE podczas spotkania Trio Prezydencji czterech strategii makroregionalnych w dn. 5 marca 2021 r.: wymiana informacji nt. organizacji i funkcjonowania odpowiedników Baltic Sea Strategy Point (na wniosek Polski), kwestia finansowania współpracy do czasu uruchomienia naborów w ramach nowych programów (*funding gap period*), *embedding*, w kontekście BSP: wykorzystanie doświadczeń Interact Point Turku w zakresie programu budowania zdolności (*capacity building*).

Udział Narodowego Koordynatora w seminarium nt. *embedding*, II Tydzień Makroregionalny, 4.03.2021 r. (wideokonferencja)

Podczas spotkania przedstawiciel Komisji Europejskiej (DG REGIO) przekazał, że konieczność zakotwiczenia przez państwa członkowskie priorytetów strategii makroregionalnych w krajowych i regionalnych programach operacyjnych wynika z nowych przepisów dotyczących polityki spójności (artykuł 17.3. *Common Provisions Regulation*). W 2022 r. KE planuje opublikować raport podsumowujący efekty tego procesu we wszystkich czterech strategiach makroregionalnych.

Przedstawiciele poszczególnych strategii przedstawili dotychczasowe osiągnięcia w ww. zakresie.

Strategia UE dla regionu M. Bałtyckiego (SUERMB)

Embedding w ramach SUERMB realizowany jest głównie za pośrednictwem sieci Instytucji Zarządzających (najaktywniejsze: ERDF MA Network oraz ESF MA Network). Ww. sieci próbują zidentyfikować obszary odpowiadające priorytetom SUERMB, w ramach których państwa członkowskie mogłyby przeprowadzić zsynchronizowane nabory. Jako wyzwanie zidentyfikowano opóźnienia w procesie rewizji Planu Działania oraz brak zaplecza eksperckiego w gronie Narodowych Koordynatorów, którzy najczęściej wywodzą się z MSZ, podczas gdy inne Strategie mają dwóch Narodowych Koordynatorów (przy czym jeden z nich reprezentuje resort właściwy ds. funduszy) lub są wspierane przez Punkt Kontaktowy.

Strategia UE dla regionu Adriatycko – Jońskiego (EUSAIR)

W ramach Grup Sterujących wszystkich 4 Filarów EUSAIR zidentyfikowano projekty flagowe, które zostały uwzględnione w krajowych Umowach Partnerstwa we wszystkich państwach członkowskich EUSAIR. Następnie ww. projekty zostały wpisane do programów regionalnych, sektorowych i programów Interreg. Zidentyfikowano potencjalne trudności na etapie synchronizacji naborów we wszystkich państwach członkowskich. Wyzwaniem była także identyfikacja projektów, które spełniają oczekiwania wszystkich państw.

Strategia UE dla regionu Alp (EUSALP)

W ramach EUSALP zidentyfikowano kilka grup tematycznych, które współpracują z sieciami instytucji zarządzających poszczególnych funduszy w celu synchronizacji naborów na konkretne projekty w ramach kilku priorytetów (m.in. zielony wodór, biogospodarka, młódzież, zrównoważona turystyka).

Strategia UE dla regionu Dunaju (EUSDR)

W ramach EUSDR zidentyfikowano po 3 strategiczne tematy na Obszar Priorytetowy (łącznie 36) z celem uwzględnienia ich w krajowych i regionalnych programach operacyjnych. Przygotowano ujednoczone

wytyczne dla Instytucji Zarządzających ws. uwzględniania ww. tematów⁹. Dzięki temu możliwa będzie organizacja zsynchronizowanych naborów, umożliwiających realizację wspólnych projektów o tej samej tematyce (klastry).

Spotkanie Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE, 5.03.2021 (wideokonferencja)

Częścią II Tygodnia Makroregionalnego było coroczne posiedzenie Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych (High Level Group - HLG)¹⁰. Grupa składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich UE oraz państw nieunijnych, które uczestniczą w strategiach makroregionalnych (*macroregional strategies - MRS*)¹¹. HLG przewodniczy Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej - DG Regio. Mandat HLG obejmuje zapewnienie koordynacji i wymiany dobrych praktyk, a także ocenę postępów we wdrażaniu poszczególnych MRS.

Podczas spotkania omówiono rozwój MRS w czasie ostatniego roku, Sprawozdanie KE ws. wdrażania MRS (23.09.2020¹²), Konkluzje Rady ws. wdrażania MRS (2.12.2020¹³) oraz rolę MRS, którą powinny odgrywać w nowym okresie programowania 2021-2027. Omówiono także przygotowania do opracowania Raportu nt. roli społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu MRS (*Citizens' Shadow Report*). Przedstawiono działania poszczególnych MRS podejmowane na rzecz zakotwiczenia MRS w programach operacyjnych nowej perspektywy finansowej (*embedding*) oraz rolę MRS w wychodzeniu z kryzysu po epidemii.

Rozwój MRS – Sprawozdanie KE i Konkluzje Rady

Przedstawiciele KE (DG Regio):

- wyrazili zadowolenie z rozwoju i rewizji MRS w ostatnim czasie – MRS coraz bardziej koncentrują się na priorytetach i najważniejszych wyzwaniach dla UE i jej obywateli, oferując efektywne, lokalne podejście do rozwiązywania wspólnych wyzwań;
- wskazali na powiązania MRS z głównym nurtem agendy europejskiej (zielony ład, rozwój cyfrowy);
- podkreślili znaczenie działań mających na celu umiejscowienie celów MRS w priorytetach powstających programów operacyjnych - synergia wzmocni efektywność działań;
- zaznaczyli, że w najbliższym czasie nie należy spodziewać się zmian dotyczących finansowania MRS, zatem jedyną metodą na lepszy dostęp do środków jest efektywny *embedding*; sieci Instytucji Zarządzających z krajów objętych MRS powinny współpracować w celu organizowania równoległych naborów, które będą prowadzić do wspólnych projektów;
- podkreślili, że programy operacyjne w przyszłej perspektywie muszą uwzględniać komponent międzynarodowy (lub wskazać dlaczego nie mogą go uwzględnić). Wszystkie programy operacyjne na szczeblu krajowym powinny odwoływać się do współpracy makroregionalnej;
- zwrócili uwagę, że istotne jest nie tylko zakotwiczenie MRS w nowych programach (*embedding*), ale także późniejsze monitorowanie efektów ich wdrażania;
- apelowali o lepsze wykorzystywanie MRS do angażowania obywateli, ludzi młodych, wzmocnienia włączania społecznego i rozwoju gospodarczego w obliczu pandemii;
- na pytanie dotyczące włączenia kwestii MRS do dyskusji w ramach Konferencji nt. przyszłości UE, poinformowali, że cała Europejska Współpraca Terytorialna mogłaby znaleźć się w zasięgu zainteresowania Konferencji;
- przedstawili główne elementy Sprawozdania KE z wdrażania MRS, które zostało upublicznione 23.09.2020 i objęło okres lipiec 2018 – lipiec 2020. Sprawozdanie stało się podstawą dla wypracowania przez państwa członkowskie UE Konkluzji Rady nt. wdrażania MRS. Główne wnioski Konkluzji: wezwanie

⁹ <https://danube-region.eu/projects-and-funding/embedding-2021-2027/>

¹⁰ Aktualnie istnieją 4 strategie makroregionalne: najstarsza Strategia UE dla region Morza Bałtyckiego (utworzona w 2009 r.), a także strategie dla regionu Dunaju, Adriatycko-Jońska oraz dla obszaru Alp.

¹¹ Strategiami makroregionalnymi w 2021 r. było objętych 19 państw unijnych oraz 9 państw nieunijnych: Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia, Lichtenstein, Szwajcaria, Macedonia Północna, Mołdawia oraz Ukraina. Polska reprezentowana była przez przedstawicieli Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE, MFiPR i MSZ. W spotkaniu wziął udział Marszałek Woj. Podkarpackiego W. Ortyl jako reprezentant Komitetu Regionów.

¹² [COM\(2020\) 578](#) and [SWD\(2020\) 186](#)

¹³ [Doc. 13424/20](#)

do zakotwiczenia priorytetów MRS w funduszach unijnych na lata 2021 – 27, wskazanie w tym kontekście na szczególną rolę Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich; odwołanie do potrzeby optymalizacji struktury zarządzania strategiami, większego zaangażowania interesariuszy na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, społeczeństwa obywatelskiego i ludzi młodych; propozycja ustanowienia regularnych spotkań ministerialnych, np. na marginesie Dorocznych Forów; podkreślenie roli MRS w niwelowaniu skutków kryzysu wywołanego pandemią covid-19 oraz wkładu strategii w realizację europejskiej polityki rozszerzenia i sąsiedztwa; odniesienie do możliwości utworzenia nowej strategii makroregionalnej.

Zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego

Dyrektor węgierskiego European House, pan Miklós Barabás, przedstawił założenia opracowywanego obecnie Raportu nt. roli społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu MRS (*Citizens' Shadow Report*)¹⁴. W przygotowania raportu zostało zaangażowanych dziewięć organizacji społeczeństwa obywatelskiego ze wszystkich czterech MRS. Jego celem jest przedstawienie możliwości jakie stwarzają MRS dla angażowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Uwzględnianie MRS w programach operacyjnych 2021-2027 (*embedding*)

Przedstawiciele czterech MRS przedstawili działania zmierzające do zakotwiczenia MRS w programach operacyjnych nowej perspektywy finansowej. Przykładowo w Strategii UE dla regionu Dunaju (EUSDR) doprowadzono do wyłonienia trzech priorytetowych tematów w każdym z obszarów tematycznych (w sumie 36 tematów priorytetowych), które po akceptacji przez Narodowych Koordynatorów i odpowiednie Instytucje Zarządzające, zostały uwzględnione w programach operacyjnych. Dzięki temu możliwa będzie organizacja zsynchronizowanych naborów, umożliwiających realizację wspólnych projektów (klastrów równoległych projektów) o tej samej tematyce. Pozostałe strategie podejmują podobne działania, zmierzające do zacieśnienia współpracy między Obszarami Tematycznymi MRS a właściwymi Instytucjami Zarządzającymi w państwach członkowskich. Podkreślano istotną rolę KE w koordynowaniu tego procesu.

Strategia karpacka

Marszałek Województwa Podkarpackiego, W. Ortyl, reprezentujący Europejski Komitet Regionów, przedstawił dotychczasowe działania i argumentację przemawiającą za powołaniem strategii makroregionalnej dla regionu karpackiego. Wskazał na silne poparcie władz regionalnych oraz większości rządów krajów karpackich. W reakcji przedstawiciel Rumunii (Narodowy Koordynator ds. EUSDR) wyraził sceptycyzm co do potrzeby powołania kolejnej MRS, która swoim zasięgiem nakładałaby się na EUSDR i teren objęty Konwencją Karpacką. Polski Narodowy Koordynator SUERMB zwrócił uwagę na inną specyfikę i priorytety obu strategii, a także potrzebę prowadzenia dalszego dialogu w tej kwestii.

Spotkanie NK, 21.04.2021 (wideokonferencja)

Dyskusja dotyczyła treści *Modes of Operation – MoO* (dokumentu uzupełniającego zrewidowany Plan Działania, definiujący sposoby współpracy w ramach SUERMB) oraz treści *Steering Groups' Rules of Procedure – SG RoP* (dokumentu uzupełniającego zrewidowany Plan Działania, stanowiącego regulamin pracy Grup Sterujących Obszarów Tematycznych).

Z inicjatywy Sekretariatu programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR), Narodowi Koordynatorzy rozpoczęli dyskusję nt. dystrybucji środków finansowych z IBSR na cel w ramach priorytetu 4, podpunkt 4.2., programu (zarządzanie strategiami makroregionalnymi).

Przedstawiciel Litwy poinformował o przygotowaniach do 12. edycji Dorocznego Forum SUERMB (27 września – 1 października 2021 r.).

Przedstawiciel MSZ Norwegii, biorący udział w spotkaniach NK jako obserwator, poinformował o wadze, jaką Oslo przykładła do współpracy w bałtyckich formatach wielostronnych, m.in. w związku ze zbliżającym się przewodnictwem Norwegii w Radzie Państwa Morza Bałtyckiego.

¹⁴ <https://europeanhouse.hu/have-your-say-and-share-your-experience/>.

Spotkanie NK, 29.04.2021 (wideokonferencja)

Spotkanie poświęcono omówieniu sposobu dystrybucji środków finansowych z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) na zarządzanie SUERMB oraz kryteriów oceny aplikacji dot. zarządzania SUERMB w ramach IBSR.

Propozycja niemieckiej prezydencji w gronie Narodowych Koordynatorów ws. dystrybucji środków finansowych z programu IBSR objęła:

1. Wsparcie techniczne dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych – łącznie 9 mln EUR, rozdzielone na dwie linie budżetowe: 7 mln EUR na wsparcie techniczne dla Koordynatorów OT i 2 mln na dofinansowanie projektów (w poprzedniej perspektywie: seed money).
2. Dofinansowanie Dorocznego Forum: 1 mln EUR. Zgodnie z wcześniejszymi postulatami państw członkowskich przyjęto, że Forum będzie się odbywało co roku. Powyższa kalkulacja przewiduje organizację siedmiu wydarzeń.
3. Baltic Sea Strategy Point (BSP) – 2,6 mln EUR.

Odnotowano także potrzebę dialogu z Sekretariatem IBSR nt. luki w finansowaniu, która ze względu na stan zaawansowania prac nad programowaniem, w tym IBSR, obejmie okres co najmniej od stycznia do maja 2022 r.

Spotkanie NK, 2.06.2021 (wideokonferencja)

Podczas spotkania przedstawicielka Wspólnego Sekretariatu programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (WS IBSR) przedstawiła ostateczną propozycję dystrybucji środków na zarządzanie SUERMB w ramach priorytetu 4. programu IBSR (ppkt 4.2.), która została wypracowana wspólnie z Narodowymi Koordynatorami SUERMB. Zgodnie z propozycją, wsparcie techniczne dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych (OT) wyniesie 78 tys. EUR rocznie (większe Obszary – Innowacje i Biogospodarka otrzymają kwotę 105 tys. EUR rocznie). Dodatkowo Koordynatorzy OT będą mogliawnioskować o dodatkowe środki w wysokości 50 tys. EUR (lub 70 tys. EUR w przypadku OT Innowacje i Biogospodarka) raz na 3 lata, na wsparcie rozwoju projektów. Taki wniosek musi zostać dodatkowo uzasadniony. Całkowita pula dostępnego dofinansowania w ww. punktach w latach 2022 - I poł. 2028 wyniesie 9 mln EUR.

Na dofinansowanie organizacji Dorocznych Forów Strategii przewidziano łącznie 1 mln EUR (144 tys. EUR dofinansowania na 1 forum, przy założeniu organizacji 7 wydarzeń w całym okresie programowania). Na dofinansowanie działalności Baltic Sea Strategy Point przewidziano 2,6 mln EUR (400 tys. EUR rocznie).

Istnieje możliwość kontrybucji finansowej do programu państw trzecich. Jest to możliwe w kontekście Norwegii (choć w bieżącej perspektywie w nieco mniejszym wymiarze). W przypadku Rosji i Białorusi, ze względu na sytuację wewnętrzną w tych państwach, nie zostało to ostatecznie przesądzone.

Podczas spotkania omówiono także kryteria oceny aplikacji o dofinansowanie w ramach programu IBSR w kontekście zarządzania SUERMB (m.in. aplikacje Koordynatorów Obszarów Tematycznych oraz konkurs na Baltic Sea Strategy Point), a także zadania Baltic Sea Strategy Point.

Narodowi Koordynatorzy potwierdzili ponadto, że zgodnie z zapisami zrewidowanego Planu Działania, nowe projekty flagowe są zatwierdzane przez Grupę Sterującą danego Obszaru Tematycznego (bez udziału Narodowych Koordynatorów).

Spotkanie NK, 15.09.2021 (wideokonferencja)

Było to pierwsze spotkanie w ramach litewskiej prezydencji w gronie Narodowych Koordynatorów. Na motto przewodnictwa Litwy, również w kontekście 12. Dorocznego Forum SUERMB (27.09.-1.10.), wybrano: „Revitalize - recover - recharge”. Nowa prezydencja zapowiedziała kontynuację nieformalnych spotkań w formie Narodowi Koordynatorzy oraz Koordynatorzy Obszarów Tematycznych („Kawa z Prezydencją”). Prezydencja litewska podkreśliła, że istotne jest dla niej dążenie do synergii różnych formatów regionalnych.

Podczas spotkania omówiono raport *“Impact evaluation of EU Funds’ Investments on the Implementation of the EU Strategy for the Baltic Sea region”*, sporządzony przez litewską agencję konsultingową BGI

Consulting, na zlecenie litewskiego Ministerstwa Finansów. Opracowanie koncentrowało się na Litwie, jednak zawierało szereg rekomendacji, mogących mieć szersze (makroregionalne) zastosowanie.

Prezydencja poinformowała o kontynuacji prac zainicjowanych przez prezydencję Niemiec nad regulaminem Grupy Narodowych Koordynatorów (*Rules of Procedure*) oraz regulaminami poszczególnych Grup Sterujących w ramach Obszarów Tematycznych. W związku z powielającymi się pytaniami i propozycjami modyfikacji regulaminów ze strony Koordynatorów Obszarów Tematycznych, prezydencja zapowiedziała przygotowanie projektu spójnych wytycznych dla Koordynatorów (przy wsparciu projektu *Let's Communicate!*).

Przedstawicielka projektu *Let's Communicate!* poinformowała o działaniach związanych z oprawą medialną 12. Dorocznego Forum SUERMB, publikacji kolejnych stron internetowych Obszarów Tematycznych w ramach strony głównej SUERMB oraz działaniach w zakresie włączania kwestii klimatycznych i współpracy z sąsiadami we wszystkie Obszary Tematyczne.

Litewska prezydencja zainicjowała dyskusję nt. nieformalnego wniosku Ukrainy o członkostwo w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz w programie Interreg Region Morza Bałtyckiego. Przedstawicielstwa dyplomatyczne Ukrainy kontaktowały się w tej sprawie ze stolicami państw członkowskich SUERMB) Prezydencja Litwy zapowiedziała rozpoczęcie nieformalnych konsultacji z państwami członkowskimi, po których przygotuje projekt wspólnych wytycznych.

Polski Narodowy Koordynator zasygnalizował plany dotyczące przekazania polskiej współkoordynacji Obszaru Tematycznego Kultura z Ministerstwa Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu¹⁵ na rzecz Instytutu Adam Mickiewicza.

Spotkanie NK, 25.11.2021 (wideokonferencja)

W związku z wycofaniem się duńskiego współkoordynatora z dwóch Obszarów Tematycznych (Bezpieczna Żegluga - PA Safe i Czysta Żegluga - PA Ship), Narodowi Koordynatorzy zatwierdzili objęcie od 1.01.2022 r. współkoordynacji PA Safe przez Szwedzką Administrację Morską (Sjöfartsverket)¹⁶ oraz koordynacji PA Ship przez Fińską Agencję ds. Transportu i Komunikacji (Traficom).

Narodowi Koordynatorzy zatwierdzili propozycje komunikatów ws. regulaminów Grup Sterujących Obszarów Tematycznych Czysta Żegluga i Kultura, dając zielone światło dla ich zatwierdzenia po uwzględnieniu dodatkowych wytycznych.

Podczas spotkania 25.11.2021 r. Narodowi Koordynatorzy zgodzili się na wystąpienie przez projekt *Let's Communicate!* z wnioskiem do programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) o przedłużenie dofinansowania na działanie do września 2022 r. Wyniknęło to z opóźnienia naboru w ramach IBSR 2021-2027, a w konsekwencji późniejszego niż zakładano uruchomienia Baltic Sea Strategy Point (BSP)¹⁷. Dodatkowy budżet projektu *Let's Communicate!* wyniesie 140 tys. EUR (119 tys. dofinansowania z ERDF oraz dodatkowe środki finansowe od partnera norweskiego). W przedłużonym okresie, projekt będzie wykonywał te same zadania co dotychczas (komunikacja, wsparcie Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych).

Przedstawicielka *Let's Communicate!* poinformowała także o przejściu od Komisji Europejskiej zadania aktualizacji danych kontaktowych interesariuszy SUERMB oraz planowanej publikacji na stronie SUERMB wykazu wszystkich działań i projektów, realizowanych w ramach Obszarów Tematycznych.

Narodowi Koordynatorzy przyjęli bez uwag regulamin prac Grupy Narodowych Koordynatorów w oparciu o projekt przekazany przez litewską prezydencję w dniu 23.11.

Przedstawicielka Sekretariatu programu IBSR przedstawiła harmonogram naboru na dofinansowanie dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych (nabór: 8.02.-30.03.2022 r., w czerwcu 2022 r.: decyzje Komitetu

¹⁵ Później: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

¹⁶ Od tej pory PA Safe będzie koordynowany przez Szwecję (Sjöfartsverket) oraz dotychczasowego współkoordynatora: Fińską Agencję ds. Transportu i Komunikacji (Traficom).

¹⁷ BSP ma przejąć zadania projektu *Let's Communicate!*

Monitorującego ws. przyznanego dofinansowania). Zbliżony harmonogram będzie obowiązywał w stosunku do Baltic Sea Strategy Point.

Podobnie jak w przypadku aplikacji Koordynatorów Obszarów Tematycznych, obowiązuje zasada partnerstwa dwóch organizacji z co najmniej dwóch państw członkowskich UE. Dodatkowo w naborze na BSP mogą uczestniczyć partnerzy z Norwegii. Przewidziane dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF) to 1,2 mln EUR na 3-letni okres trwania projektu, przy założeniu 20% wkładu własnego.

Poinformowano, że nabór na dofinansowanie Dorocznego Forum będzie miał charakter ciągły, począwszy od lata 2022 r.

Przedstawicielka projektu *Let's Communicate!* poinformowała NK o przebiegu pierwszego modułu programu budowania zdolności, organizowanego przez INTERACT.

Narodowi Koordynatorzy odnotowali zmianę instytucji współkoordynującej Obszar Tematyczny Kultura w Polsce (1.01.2022 r. Instytut Adama Mickiewicza zastąpi Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; MKiDN pozostanie punktem kontaktowym dla OT Kultura oraz będzie reprezentowało Polskę podczas spotkań Grupy Sterującej OT Kultura).

Litewska prezydencja poprosiła Narodowych Koordynatorów o wysondowanie gotowości instytucji krajowych do przejęcia roli współkoordynatora Obszaru Tematycznego Turystyka w związku z niemożnością dalszej współkoordynacji Obszaru przez partnera z Niemiec oraz brakiem instytucji, która mogłaby w zastępstwie podjąć się zadania w Niemczech.

Spotkanie NK, 16.12.2021 (wideokonferencja)

Przedmiotem spotkania była dyskusja nt. regulaminów Grup Sterujących Obszarów Tematycznych Biogospodarka (PA Bioeconomy), Edukacja (PA Education) i Bezpieczeństwo Cywilne (PA Secure).

Prezydencja Litwy w gronie Narodowych Koordynatorów (NK) przedstawiła kalendarium spotkań w I półroczu 2022 r.

Fiński Narodowy Koordynator poinformował o planach zorganizowania kolejnego Dorocznego Forum SUERMB (2022 r.) w fińskiej miejscowości Lappeenranta.

Przedstawicielka projektu *Let's Communicate!* poinformowała NK o przebiegu drugiego modułu programu budowania zdolności w ramach strategii makroregionalnych, organizowanego przez Interact.

Litewska prezydencja poprosiła NK o dystrybucję listu, w którym zachęca nowych interesariuszy z państw członkowskich do podjęcia się funkcji Koordynatora Obszaru Tematycznego Turystyka, w związku z wakatem na tym stanowisku od stycznia 2022 r.¹⁸

Fiński Narodowy Koordynator poinformował o zaplanowanej na 1.01.2022 r. zmianie współkoordynatora Obszaru Tematycznego Biogeny (PA Nutri). Fińskie Ministerstwo Środowiska przekaże koordynację do ELY Centre for Southwest Finland. Polski Narodowy Koordynator poinformował o analogicznej zmianie po stronie Polski. 1.01.2022 r. dotychczasowy Koordynator PA Nutri (Ministerstwo Infrastruktury) przekaże swoje kompetencje do instytucji podległej – Wód Polskich. Zmiany zostały odnotowane przez Narodowych Koordynatorów, co było jednoznaczne z ich akceptacją.

W kontekście Obszaru Tematycznego Substancje Niebezpieczne (PA Hazards), poinformowano o prawdopodobnym wycofaniu się Szwecji z koordynacji Obszaru. Powinno to nastąpić w drugiej połowie 2022 r.

Narodowi Koordynatorzy zapoznali się z doświadczeniami z funkcjonowania *Danube Strategy Point*, realizującego działania komunikacyjne i związane z budowaniem zdolności na rzecz Strategii UE dla regionu Dunaju.

W toku dyskusji dotyczącej *Baltic Sea Strategy Point (BSP)*, wskazano m.in. na konieczność ustalenia sytemu wyboru konsorcjum preferowanego przez NK, np. w oparciu o punktowany ranking na podstawie jasnych

¹⁸ Wycofali się koordynatorzy z Niemiec (Meklemburgia-Pomorze Przednie).

kryteriów. LT PREZ wskazała, że w przypadku braku konsensusu w gronie NK co do poparcia jednej aplikacji, wyboru BSP dokona Komitet Monitorujący programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, wyłącznie na podstawie technicznej oceny Sekretariatu programu.

Litewska Prezydencja poinformowała, że udziałem w naborze jest zainteresowane konsorcjum w składzie: miasto Turku oraz miasto Hamburg¹⁹.

Narodowy Koordynator uczestniczył także w **nieformalnych spotkaniach Narodowych Koordynatorów oraz Koordynatorów Obszarów Tematycznych** („Kawa z Prezydencją”), zainicjowanych przez prezydencję Niemiec i kontynuowanych przez prezydencję Litwy w gronie NK. W 2021 r. odbyło się pięć takich spotkań (4 lutego, 2 marca, 22 kwietnia, 28 października, 9 grudnia).

4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce

Najważniejszą kwestią rzutuującą na wdrażanie SUERMB w Polsce w 2021 r. było wejście w życie zrewidowanego Planu Działania Strategii (15 lutego 2021 r.).

Krajowa koordynacja procesu rewizji Planu Działania odbywała się m.in. w ramach wymiany korespondencji prowadzonej przez Narodowego Koordynatora z członkami krajowej sieci interesariuszy Strategii, głównie punktów kontaktowych ds. poszczególnych Obszarów Tematycznych SUERMB w ministerstwach i instytucjach podległych (*focal points*).

M.in. w kontekście rewizji, 11 marca 2021 r. Narodowy Koordynator zaaranżował spotkanie z przedstawicielami *focal points* oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Narodowy Koordynator zorganizował także cztery edycje wirtualnych warsztatów dla polskich interesariuszy SUERMB z udziałem 11 z 14 Koordynatorów Obszarów Tematycznych (23 czerwca, 7, 14 i 21 września).

Spotkanie Narodowego Koordynatora z przedstawicielami punktów kontaktowych (*focal points*) oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (11.03.2021)

W związku z przyjęciem zrewidowanego Planu Działania, Narodowy Koordynator wystąpił z inicjatywą spotkania z przedstawicielami polskich punktów kontaktowych (*focal points*) oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Podczas spotkania omówiono zmiany, jakie wprowadzono do Planu Działania oraz ich wpływ na wdrażanie SUERMB w Polsce. Ważnym wątkiem było wzmocnienie roli Grup Sterujących w poszczególnych Obszarach Tematycznych, co wiąże się bezpośrednio z większą rolą punktów kontaktowych w resortach i instytucjach krajowych (*focal points*). Przedyskutowano nowe możliwości zaangażowania polskich podmiotów we współpracę w ramach SUERMB oraz powiązanie celów Strategii z programami operacyjnymi nowej perspektywy finansowej.

Narodowy Koordynator przedstawił plany utworzenia punktu kontaktowego - *Baltic Sea Strategy Point*, który ma stanowić wsparcie techniczne, administracyjne i komunikacyjne na rzecz SUERMB, a także najważniejsze wnioski z II Tygodnia Makroregionalnego, zorganizowanego przez Komisję Europejską (DG Regio) na początku marca 2021 r.

¹⁹ Wcześniej chęć udziału w naborze wyraziło konsorcjum, w skład którego wchodzi: Województwo Pomorskie (partner wiodący), Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego, Norden Association (Szwecja), Związek Miast Bałtyckich (UBC) oraz Instytut Szwedzki jako partner stowarzyszony.

Warsztaty dla interesariuszy krajowych

Głównym celem serii zdalnych warsztatów, zorganizowanych w 2021 r. przez Narodowego Koordynatora dla interesariuszy krajowych, było przybliżenie polskim instytucjom nowych możliwości współpracy w ramach zrewidowanego Planu Działania oraz wskazanie na konkretne obszary, w które mogą się angażować polskie podmioty.

W pierwszym spotkaniu **23 czerwca**, udział wzięli przedstawiciele Obszarów Tematycznych współkoordynowanych przez polskie instytucje – OT Kultura (*PA Culture*), OT Biogeny (*PA Nutri*), OT Innowacje (*PA Innovation*). Przedstawili główne działania i projekty realizowane w swoich obszarach.

W spotkaniu wzięli także udział reprezentanci Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, którzy przybliżyli uczestnikom powiązania pomiędzy SUERMB a programem Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR), a także innymi programami operacyjnymi na lata 2021-2027, m.in. w kontekście uwzględniania strategii makroregionalnych w nowej perspektywie finansowej (*embedding*).

Do wygłoszenia prezentacji podczas warsztatów w dniu **7 września**, Narodowy Koordynator zaprosił Koordynatorów Obszarów Tematycznych Substancje Niebezpieczne (*PA Hazards*) ze Szwecji i Finlandii, Bezpieczna Żegluga (*PA Safe*) z Finlandii oraz Bezpieczeństwo Cywilne (*PA Secure*) ze Szwecji, Polski (Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej) oraz Sekretariatu Rady Państw Morza Bałtyckiego.

W warsztatach w dniu **14 września** swoje działania oraz potencjalne możliwości włączenia w nie polskich instytucji przedstawili Koordynatorzy Obszarów Tematycznych Energia (*PA Energy*) z Łotwy oraz Planowanie Przestrzenne (*PA Spatial Planning*) z Sekretariatów HELCOM i VASAB. W spotkaniu wzięli udział także liderzy kilku projektów flagowych, realizowanych w ww. Obszarach, w tym m.in. przedstawicielka Uniwersytetu w Białymstoku, zaangażowanego w projekt MARA w ramach OT Planowanie Przestrzenne.

Podczas ostatniej edycji warsztatów w dniu **21 września** udział wzięli przedstawiciele Obszarów Tematycznych Biogospodarka (*PA Bioeconomy*) z Nordyckiej Rady Ministrów, Edukacja (*PA Education*) ze Szwecji i Niemiec, Innowacje (*PA Innovation*) z Finlandii oraz Turystyka (*PA Tourism*) z Niemiec. Swoje działania przedstawili także liderzy wybranych projektów flagowych w Obszarach Edukacja oraz Turystyka.

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego

W ramach prac Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych, koordynowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowy Koordynator brał udział w konsultacjach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) na lata 2021-2027.

Przedstawiciel Narodowego Koordynatora wziął także udział w zorganizowanym przez MFIPR spotkaniu Komitetu Konsultacyjnego ds. Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych w dniu 20 maja 2021 r.

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. przygotowania programu Interreg Południowy Bałtyk na lata 2021-2027

W 2021 r. Narodowy Koordynator brał udział w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. przygotowania programu Interreg Dania-Litwa-Niemcy-Polska-Szwecja (Południowy Bałtyk) na lata 2021-2027. Za koordynację prac Grupy odpowiedzialne jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Zadania Grupy miały charakter konsultacyjny i doradczy przy tworzeniu stanowiska delegacji polskiej na posiedzenia Wspólnego Komitetu Programującego, utworzonego przez pięć państw, które będą uczestniczyły w programie.

Przedstawiciel Narodowego Koordynatora wziął także udział w spotkaniu Grupy Konsultacyjnej w dniu 10 marca 2021 r.

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Grupy roboczej ds. przygotowania programu operacyjnego dla sektora rybackiego w ramach perspektywy finansowej na lata 2021 – 2027 oraz Prekomitetu Monitorującego program „Fundusze Europejskie dla Rybactwa” na lata 2021–2027

Przedstawiciel Narodowego Koordynatora wziął udział w spotkaniu Grupy roboczej do spraw przygotowania programu operacyjnego dla sektora rybackiego w ramach perspektywy finansowej na lata

2021–2027, które odbyło się w dniu 2 lipca 2021 r. Podczas spotkania omówiono stan prac nad przygotowaniem programu na nową perspektywę.

5. SUERMB a programy operacyjne

Krajowe programy operacyjne

Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 (POWER)

POWER 2014-2020 jest bezpośrednio związany z takimi Obszarami Tematycznymi SUERMB jak: Edukacja, Zdrowie oraz Innowacje. W ramach IV osi priorytetowej POWER realizowane są projekty dotyczące mobilności i współpracy ponadnarodowej, m.in. z partnerami z państw UE z regionu Morza Bałtyckiego. Jednym z przykładów jest realizowany w latach 2021-2022 projekt „Kompleksowy program wsparcia MŚP działających w branży opiekuńczej - adaptacja modelu szwedzkiego dla pracowników 50+”, wpisujący się bezpośrednio w działania SUERMB (obszar: Edukacja, projekt flagowy: Baltic Sea Labour Forum, projekt: BSLF for Sustainable Working Life). Natomiast w ramach osi II, Działanie 2.19 POWER (Usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych i planowania przestrzennego - priorytet inwestycyjny 11i), realizowane są projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich i portowych, których beneficjentami są Urzędy Morskie w Gdyni i Szczecinie.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020 (POIR)

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR) przyczynia się do realizacji Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach celu trzeciego SUERMB, tj. „Wzrost dobrobytu”.

POIR, spójnie z założeniami celu trzeciego Strategii, koncentruje się głównie na obszarach dotyczących wsparcia sektora B+R oraz innowacyjności polskich przedsiębiorstw, a także zwiększeniu ich konkurencyjności, współpracy na różnych płaszczyznach i rynkach oraz ich rozwoju. Ważnym aspektem wdrażania POIR jest wzmocnienie powiązań i współpracy przedsiębiorstw z sektorem B+R oraz wsparciem tych sektorów poprzez dofinansowanie infrastruktury badawczej i kadry naukowej.

W 2021 r. liczba projektów pośrednio realizujących cele Strategii przekroczyła 14 tys., a całkowita wartość tych przedsięwzięć wyniosła 16 644,5 mln EUR, z czego dofinansowanie z EFRR wyniosło 9 748,95 mln EUR. Do końca 2021 r. w ramach wszystkich projektów realizowanych w POIR zakończono realizację 7,1 tys. projektów.

W ramach zakończonych projektów POIR osiągnięto m.in. następujące efekty:

- 6 401 zatrudnionych osób we wspieranych przedsiębiorstwach,
- 742 wspartych przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia prac B+R,
- 676 wspartych przedsiębiorstw w zakresie wdrożenia wyników prac B+R,
- 1 147 przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi,
- 933 wdrożonych wyników prac B+R,
- 240 wspartych laboratoriów badawczych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ)

SUERMB ma wielowymiarowe znaczenie dla POLiŚ 2014-2020, przede wszystkim z uwagi na zbieżność tematyczną interwencji, ale również koordynację i promowanie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania oraz wymiar terytorialny. Integracja Strategii z POLiŚ 2014-2020 dotyczy wszystkich trzech celów tj. związanych z ochroną morza, poprawą dostępności regionu oraz zwiększeniem dobrobytu.

Do końca 2021 r. liczba przedsięwzięć finansowanych ze środków POLiŚ, wykazujących związek z osiągnięciem celów SUERMB, wyniosła 1245. Wartość tych projektów to 134,4 mld PLN, przy wkładzie unijnym wynoszącym 64,8 mld PLN. Inwestycje te są realizowane w sektorach środowiska, transportu, energii, kultury i zdrowia. Dotychczas zakończyła się realizacja 652 projektów.

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (POPW)

POPW to instrument wspierający 5 województw: Warmińsko-Mazurskie, Podlaskie, Lubelskie, Podkarpackie i Świętokrzyskie. Przyczynia się on do realizacji dwóch celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) dotyczących zwiększania spójności regionu oraz wzrostu dobrobytu.

Cele te realizowane są przez projekty I, II i III osi POPW, wpływające na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości w makroregionie oraz poprawę dostępności drogowej i kolejowej Polski Wschodniej zarówno o charakterze wewnętrznym (w ramach poszczególnych regionów), jak i zewnętrznym (połączenia z głównymi centrami kraju i UE).

Do końca 2021 r. z beneficjentami POPW, których projekty wpisują się w cele SUERMB, podpisano umowy o wartości 12,9 mld zł, w tym środki EFRR wyniosły 8,5 mld zł.

Dzięki tym środkom i realizowanym projektom: wsparto ok. 3,2 tys. przedsiębiorstw, wybudowano lub przebudowano ok. 150 km dróg, przebudowano lub zmodernizowano ok. 539 km linii kolejowych.

Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014 – 2020

Program Operacyjny „Rybacko i Morze”, tak jak cały Europejski Fundusz Morski i Rybacki, pośrednio wspiera realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Z racji specyfiki Programu Operacyjnego, w przypadku Polski wsparcie dotyczy obszaru Morza Bałtyckiego. Do realizacji SUERMB przyczynia się w szczególności Priorytet 1. Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, zasobooszczędnego, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy, Priorytet 3. Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa oraz Priorytet 6. Wspieranie wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w ramach:

- priorytetu 1. podpisanych zostało 5287 umów o dofinansowanie na kwotę 930 mln zł,
- priorytetu 3. podpisanych zostało 58 umów o dofinansowanie na kwotę 118 mln zł,
- priorytetu 6. podpisana została 1 umowa o dofinansowanie na kwotę 1,1 mln zł.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego odgrywa znaczącą rolę w realizacji celów SUERMB, wspierając działania w obszarach innowacji, środowiska i transportu. Spośród 140 zatwierdzonych projektów, 66 ma status projektów flagowych SUERMB. Dofinansowanie z programu dla projektów flagowych SUERMB wynosi 139 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Realizacji SUERMB służy 4. priorytet programu - Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej.

W celu szczegółowym 4.1. *seed money*, program wspiera fazę przygotowania dużych projektów wpisujących się w Plan Działania SUERMB, oferując dofinansowanie na opracowanie wniosków do różnych programów i instrumentów dostępnych w regionie Morza Bałtyckiego. W ocenę zgodności propozycji projektów z celami SUERMB zaangażowani są Koordynatorzy Obszarów Tematycznych. 62 projektom typu *seed money* przyznano dofinansowanie o wartości 2,6 mln euro z EFRR.

W ramach celu szczegółowego 4.2. „Koordynacja współpracy makroregionalnej”:

- program dofinansowuje projekty składane przez Koordynatorów Obszarów Tematycznych.
- Program wsparł finansowo organizację 12. Dorocznego Forum SUERMB, które odbyło się zdalnie na przełomie września i października 2021 r. W grudniu 2021 r. otwarto nabór na organizację 13. Dorocznego Forum SUERMB w 2022 r., które odbędzie się w Finlandii.
- Program dofinansowuje działania informacyjno-komunikacyjne związane z wdrażaniem SUERMB. W 2021 r. finansowany był projekt *Let's Communicate!* ze zwiększonym zakresem zadań. Jednym z partnerów projektu jest Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej. W grudniu 2021 r. Komitet Monitorujący zatwierdził przedłużenie projektu do końca września 2022 r., przyznając dodatkowe dofinansowanie w wysokości 119 tys. euro z EFRR.

Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

W 2021 roku podczas 12. Dorocznego Forum SUERMB odbyła się debata moderowana przez przedstawicieli programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 na temat: Zaangażowane społeczeństwo – przykłady aktywnej współpracy między partnerami projektów a społecznością lokalną na rzecz zielonej odbudowy i bardziej zrównoważonych regionów.

Dyskusja miała na celu ocenę możliwości skutecznego włączania społeczności lokalnej, młodzieży i władz lokalnych w projekty współpracy transgranicznej na rzecz zielonej odbudowy (ang. *green recovery*). Do dyskusji zaproszeni zostali przedstawiciele projektów finansowanych w ramach programu: *WASTEMAN, CTCC - Creative Traditional Companies Cooperation, South Baltic Creative Clusters, Johanna, Umbrella, SEAPLANSPACE* oraz *Connect2SmallPorts*. Przedstawili oni konkretne przykłady zaangażowania społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju ich regionów. Omówiono także opcje szkoleń transgranicznych i tworzenia sieci kontaktów, w celu nawiązywania partnerstw do współpracy niezbędnej dla ekologicznej przyszłości małych regionów.

Oprócz działań informacyjno-promocyjnych np. poprzez media społecznościowe, program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 realizował działania bezpośrednio wspierające rozwój makroregionu Morza Bałtyckiego. Większość z około 30 wdrażanych projektów regularnych (w tym projektów o statusie projektów flagowych SUERMB) stale przyczynia się do realizacji celów SUERMB.

Regionalne programy operacyjne (RPO)

Dolnośląskie (RPO WD)

W ramach RPO WD 2014-2020, łącznie do końca 2021 r. wdrażano 5 805 projektów, które w sposób pośredni realizują cele Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Wartość dofinansowania projektów ze środków UE wyniosła 1 914 606 359,48 euro (8 799 530 828,17 zł)²⁰, tj. 84,02% alokacji Programu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. interwencja prowadzona w ramach RPO WD 2014-2020 przyczyniła się pośrednio do wdrażania następujących Celów SUE RMB:

Cel 1 SUERMB: Ocalenie morza (Save the Sea)

Realizowano 53 projekty na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 55 993 839,26 euro (257 347 685,23 zł), w zakresie celów szczegółowych:

- *Czysta woda w morzu*
- *Bogata i zdrowa przyroda*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 4 Środowisko i zasoby.

W wyniku realizacji projektów uzyskano następujące efekty, m.in.:

- wybudowano lub przebudowano 225,32 km kanalizacji sanitarnej i 10,3 km sieci wodociągowej,
- wybudowano lub przebudowano 13 oczyszczalni ścieków,
- jakość oczyszczania ścieków podniesiono dla 62 977 ludności,
- wsparciem objęto powierzchnię o wielkości 92,77 ha w celu lepszej ochrony siedlisk,
- wsparto 29 form ochrony przyrody w parkach, rezerwach wpływając na zachowanie bioróżnorodności.

Cel 2 SUERMB: Poprawa spójności regionu (Connect the Region):

Realizowano 158 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 450 046 948,12 euro (2 068 415 773,57 zł), w zakresie celów szczegółowych:

- *Dobre warunki transportowe*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna, Osi 5 Transport, Osi 6 Infrastruktura społeczna (rewitalizacja obszarów w zakresie tworzenia lokalnej sieci drogowej).
- *Niezawodne rynki energii*

²⁰ *do przeliczeń zastosowano kurs EBC z dn. 30.12.2021 r., tj. 1 euro = 4,5960 zł.

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna.

W wyniku realizacji projektów uzyskano następujące efekty, m.in.:

- przebudowano 86,50 km dróg,
- wybudowano lub przebudowano 151,14 km linii autobusowych komunikacji miejskiej,
- zakupiono 11 jednostek taboru kolejowego (o pojemności 5 929 osób),
- wybudowano i zmodernizowano 169,66 km sieci elektroenergetycznej umożliwiającej przesył energii z OZE,
- wybudowano 576 obiektów wytwarzania energii cieplnej z OZE oraz 1 434 obiektów wytwarzania energii elektrycznej z OZE.

Cel 3 SUERMB: Wzrost dobrobytu (Increase Prosperity):

Realizowano 5 594 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 1 408 565 572,10 euro (6 473 767 369,37 zł), m.in. w zakresie następujących celów szczegółowych:

- *Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.
- *Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem*
Projekty realizowane w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.

W wyniku realizacji projektów uzyskano następujące efekty, m.in.:

- wprowadzono 909 innowacji w przedsiębiorstwach, a 184 przedsiębiorstwa wsparto w zakresie ekoinnowacji,
- 269 firm wprowadziło nowy produkt na rynek,
- wsparto infrastrukturę badawczą w 112 przedsiębiorstwach, a dla 332 przedsiębiorstw sfinansowano prowadzenie prac B+R,
- sfinansowano udział w międzynarodowych targach i misjach gospodarczych, w których uczestniczyło 313 przedsiębiorstw,
- przekazano 1 995 przedsiębiorstwom bezzwrotne wsparcie finansujące kapitał obrotowy w związku z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID-19,
- nastąpił wzrost liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne o 679 256 osób/rok,
- wsparto 200 obiektów infrastruktury edukacyjnej, z której skorzystało 59 388 osób/rok,
- zmodernizowano energetycznie 706 budynków o powierzchni użytkowej 1 227 337 m² oraz zmodernizowano 2 842 źródła ciepła,
- zmniejszono roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych o 94 499 561 kWh/rok oraz energii końcowej o 46 411 GJ/rok,
- zaoszczędzono 68 323,72 MWh/rok energii elektrycznej oraz 529 800,16 GJ/rok energii cieplnej,
- uzyskano roczny spadek emisji gazów cieplarnianych o 52 411 tony równoważnika CO₂,
- wyposażono 16 jednostek służb ratowniczych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof,
- wybudowano 2 oraz przebudowano 6 zbiorników małej retencji o pojemności 53 215,3 m³,
- wybudowano lub przebudowano 20,24 km sieci kanalizacji deszczowej,
- 63 347 osób wzięło udział w szkoleniach podnoszących kompetencje cyfrowe,
- 19 889 osób o niskich kwalifikacjach podniosło kwalifikacje lub nabyło kompetencje,
- wsparciem w programie objęto 19 829 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych objęto 130 599 uczniów szkół różnych szczebli.

Kujawsko-Pomorskie (RPO WK-P)

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zaplanowano prowadzenie działań wspierających inicjatywy realizujące Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, m.in. poprzez organizowanie konkursów ukierunkowanych na tego rodzaju projekty,

premiowanie projektów przyczyniających się do wdrażania celów SUERMB w trakcie przeprowadzanej oceny w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WK-P 2014-2020 kryteria wyboru projektów, preferujące inicjatywy związane z SUERMB. Wnioski o dofinansowanie projektów składanych w ramach RPO WK-P dają możliwość wskazania komplementarności z dokumentami strategicznymi, w tym ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W 2021 roku przeprowadzony został 1 nabór pozakonkursowy dla priorytetu inwestycyjnego 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturalnego (działanie 4.4 Ochrona i rozwój zasobów kultury schemat: imprezy kulturalne – edycja 2021), w którym zgodnie z przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WK-P na lata 2014-2020 kryteriami wymagane było powiązanie zaplanowanych do realizacji działań ze Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego:

- Projekt jest zgodny z typami projektów przewidzianymi do wsparcia w ramach działania/poddziałania (ocenie podlega, czy projekt dotyczy organizacji wydarzeń kulturalnych, które wykazują znaczny wpływ na gospodarkę regionalną i znaczny wkład w osiągnięcie celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach Obszaru Tematycznego Kultura).
- Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (ocenie podlega, czy w danym wydarzeniu kulturalnym będzie prezentowana sztuka z przynajmniej trzech krajów z Basenu Morza Bałtyckiego przez artystów pochodzących z tych krajów).

Lubelskie (RPO WL)

Konstrukcja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 zakłada znaczną spójność z celami i Obszarami Tematycznymi Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowych RPO WL 1-13 są spójne z założeniami Strategii, jednak ze względu na położenie geograficzne Województwa Lubelskiego, Program wpisuje się pośrednio w cele określone w Planie Działania SUERMB.

Do 31 grudnia 2021 r. w ramach kategorii interwencji, realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 1 966 354 220,00 EUR (9 037 363 995,14 PLN)²¹, w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 1 414 331 862,79 EUR (6 500 269 241,40 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowej współfinansowanej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 552 022 357,21 EUR (2 537 094 753,74 PLN).

Informacja na temat wkładu planowanych przedsięwzięć w realizację SUERMB znajduje się również w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Ponadto, w Departamencie Strategii i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie funkcjonuje Regionalny Punkt kontaktowy ds. SUERMB, w ramach którego prowadzona jest działalność promocyjno-informacyjna na temat Strategii, m.in. poprzez stronę internetową Urzędu²².

Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w 12. Dorocznym Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, które miało na celu wsparcie zielonej transformacji w regionie Morza Bałtyckiego poprzez tworzenie partnerstw i aktywniejsze zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego, szczególnie młodzieży i społeczności lokalnych.

Przedstawiciele UMWL brali także udział w spotkaniach organizowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych m.in. w webinarium nt. wizji regionu Morza Bałtyckiego (14.04.2021 r.) oraz regularnie

²¹ Do przeliczenia kwot wykorzystano kurs stosowany do sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego w 2021 r., tj. 1 EUR = 4,5960 PLN.

²² <https://www.lubelskie.pl/kategoria/aktualnosci-fundusze-europejskie/>

zapoznają się ze sprawozdaniami i informacjami przesyłanymi przez Narodowego Koordynatora ds. Strategii.

Lubuskie (RPO-L2020)

Ze względu na charakter i położenie Województwa Lubuskiego, wdrażanie RPO-L2020 realizuje założenia SUERMB w sposób pośredni, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, wsparcia przedsiębiorczości i wzmocnienia innowacyjności gospodarki, co jest związane z realizacją celu trzeciego Strategii („Wzrost dobrobytu”). Działania podejmowane w celu ochrony środowiska realizowane są poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Identyfikacja projektów wspierających powyższe cele odbywa się poprzez ich dodatkowe punktowanie w procesie oceny, zgodnie z zapisami RPO-L2020.

Do 31 grudnia 2021 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 755 121 548,14 EUR (3 470 538 635,22 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 558 911 832,12 EUR (2 568 758 780,41 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 196 209 716,02 EUR (901 779 854,81 PLN).

Łódzkie (RPO WŁ)

W ramach RPO WŁ w sposób pośredni realizowane są wszystkie trzy cele SUERMB. Największe wsparcie skierowane jest w ramach celu „Wzrost dobrobytu”. Ww. cel obejmuje działania w sferze B+R, zwłaszcza w odniesieniu do regionalnych inteligentnych specjalizacji, transferów technologii i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, a także budowania kapitału ludzkiego i społecznego oraz wsparcia rynku pracy. Realizują go w ramach RPO WŁ następujące OP: I: Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy, II: Innowacyjna gospodarka, VI: Rewitalizacja i potencjał endogeniczny, VII: Infrastruktura dla usług społecznych oraz wszystkie 4 OP w ramach EFS.

Według stanu na 31.12.2021 r. w RPO WŁ 2014-2020 w ramach EFRR na projekty wpisujące się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego zakontraktowano kwotę (dofinansowanie UE) 1 422 221 009,70 €, natomiast w ramach EFS 525 162 185,42 €.

Do końca 2021 r. wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE), wykazujących powiązanie z celem SUERMB „Wzrost dobrobytu” wynosiła 1 307 325 438,25 euro.

Cel SUERMB „Poprawa spójności regionu” realizowany jest poprzez projekty dotyczące wspierania rozwoju systemów transportowych (OP III Transport) oraz inwestycje w zakresie gospodarki niskoemisyjnej (OP IV: Gospodarka niskoemisyjna). Wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) dla projektów wpisujących się w ww. cel na koniec okresu sprawozdawczego wynosiła 579 053 748,44 €.

Cel SUERMB „Ocalenie morza” znajduje odzwierciedlenie w ramach OP V: Ochrona środowiska, gdzie interwencja ukierunkowana jest m.in. na wsparcie projektów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. W ramach ww. celu podpisano umowy na kwotę (dofinansowanie UE) 61 004 008,43 €.

Małopolskie (RPO WM)

W ramach RPO WM 2014-2020, zidentyfikowano obszary komplementarne z celami ogólnymi Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego) w ramach wszystkich osi priorytetowych w wybranych obszarach (z wyjątkiem 13. osi priorytetowej Pomoc Techniczna). Realizowane projekty pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celów SUERMB, są to projekty zarówno finansowane ze środków EFRR i EFS. Na koniec 2021 roku wartość zidentyfikowanych projektów wpisujących się w kategorie interwencji określone dla celów

SUERMB wyniosła 11 245 793 608,13 zł wkładu UE (2 461 324 930,65 EUR), w tym dla projektów EFRR – 8 247 402 992,56 zł (1 805 078 352,50 EUR) oraz EFS – 2 998 390 615,57 zł (656 246 578,15 EUR).

W ramach RPO WM 2014-2020 w sposób pośredni realizowane są wszystkie trzy cele SUERMB. Cel SUERMB Ocalenie morza – wsparcie przeznaczone było na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej, ochrony i zwiększanie różnorodności biologicznej oraz środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrony przed zagrożeniami związanymi z klimatem

Cel SUERMB Poprawa spójności regionu – wsparcie dotyczyło powiązań transportowych zarówno drogowych jak i kolejowych. Ponadto zostały wsparte projekty z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego.

Cel SUERMB Wzrost dobrobytu - wsparcie skierowane było m.in. do działań w sferze B+R i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, e-usług w zakresie zdrowia, turystyki i dziedzictwa kultury, a także działania na rzecz włączenia społecznego, edukacji oraz wsparcia rynku pracy.

Dodatkowo komplementarność z SUERMB była uwzględniana przy konstruowaniu kryteriów wyboru projektów dla wybranych konkursów dla 6. osi priorytetowej. W Poddziałaniu 6.1.2 zostało zastosowane kryterium: „*Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*”. W jego ramach weryfikowano, czy projekt wykazał wkład w realizację celów SUERMB w obszarze Kultura.

W ramach Obszaru Tematycznego Kultura SUERMB realizowane były projekty wspierające wydarzenia kulturalne, artystyczne i interdyscyplinarne odwołujące się do dziedzictwa kulturowego obszaru Morza Bałtyckiego oraz charakteryzujące się znaczącym potencjałem wizerunkowym i artystycznym. Należy zauważyć, że realizowane projekty poprzez szerokie promowanie regionalnych produktów i kultury oraz przyciąganie znacznej liczby turystów krajowych i zagranicznych pozytywnie przyczyniły się do osiągnięcia celów SUERMB, takich jak zwiększanie dostępności zasobów kulturowych, promowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu. Realizowane przedsięwzięcia zwiększały świadomość o regionalnych zasobach kulturowych i przyczyniają się do wzmocnienia tożsamości regionalnej. Do końca 2021 r. w obszarze Kultura zawarto 11 umów o wartości ogółem 31 750 291,22 zł (6 949 067,90 EUR), w tym wkład UE 11 005 215,78 zł (2 408 670,56 EUR)²³.

Mazowieckie (RPO WM)

Pomiędzy SUERMB a RPO WM 2014-2020 występuje komplementarność, tzn. poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUERMB. Każda z Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020 (z wyłączeniem OP XI – Pomoc Techniczna) ma wpływ na realizację SUERMB, co oznacza, że zdecydowana większość wsparcia w okresie sprawozdawczym, obejmującym 2021 rok, przeznaczona była na wdrażanie działań zbieżnych z celami SUERMB.

Od początku realizacji RPO WM 2014-2020 (narastająco) zawarto 5 487 umów, wartość kontraktacji środków UE na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB wyniosła: 8 348 173 249,34 zł, w tym, w ramach EFRR zakontraktowano 3 552 umów na kwotę 6 243 078 467,81 zł, a w ramach EFS zakontraktowano 1 935 umów, na kwotę 2 105 094 781,53 zł.

W 2021 roku zawarto 866 umowy na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB. Wartość kontraktacji środków UE zgodnych z SUERMB wyniosła w 2021 roku 863 969 431,04 zł. W ramach EFRR zakontraktowano 582 894 257,45 zł, a w ramach EFS – 281 075 173,59 zł.

Największa wartość kontraktacji dotyczyła realizacji następujących kategorii interwencji w ramach RPO WM 2014-2020:

- zakres interwencji - 102 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników - 39 umów, na kwotę 122 876 179,87 zł (środki EFS);

²³ Do przeliczeń przyjęto kurs 4,5690 z 30.12.2021 r.

- zakres interwencji - 030 Drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T (nowo budowane) – 2 umowy, na kwotę 110 315 024,83 zł (środki EFRR);
- zakres interwencji - 067 Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out) – 524 umów, na kwotę 109 757 014,99 zł (środki EFRR).

Opolskie (RPO WO)

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 realizowane projekty pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Są to projekty zarówno finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (987 projektów) jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego (652 projekty) na łączną wartość dofinansowania z UE 859 073 100,48 EUR.

Cel SUERMB Ocalenie morza – realizowany jest w ramach projektów z PI 6b (cel szczegółowy *Czysta woda w morzu*) oraz projekty dofinansowane w PI 6d (cel szczegółowy *Bogata i zdrowa przyroda*). Od początku realizacji RPO WO 2014-2020 łącznie na dofinansowanie 79 inwestycji wspierających cel 1 przeznaczono kwotę UE w wysokości 42 165 094,32 EUR.

Cel SUERMB Poprawa spójności w regionie – realizacja celu odbywa się pośrednio przy udziale projektów z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej, zakupu taboru kolejowego, rozbudowy infrastruktury niskoemisyjnego transportu publicznego. Łącznie na inwestycje wspierające cel szczegółowy *Dobre warunki transportowe* przeznaczono 225 628 604,74 EUR w ramach 73 realizowanych projektów.

Cel SUERMB Wzrost dobrobytu – osiągnięcie celu realizowane jest zarówno ze środków EFS jak i EFRR. Od początku realizacji Programu łącznie dofinansowano 1 487 inwestycji zwiększających dobrobyt na kwotę dofinansowania z UE 591 279 401,42 EUR. W ramach celu szczegółowego *Konkurencyjność na rynku globalnym* realizowanych jest 405 projektów m.in. z zakresu wsparcia nowych produktów i usług, wsparcia TIK, współpracy gospodarczej i promocji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Cel szczegółowy *Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem* realizuje 186 projektów z zakresu inwestycji w efektywność energetyczną, strategii niskoemisyjnych, ochrony powietrza, a także małej retencji i systemu wczesnego reagowania i ratownictwa.

Podkarpackie (RPO WP)

RPO WP wpisuje się pośrednio w realizację celów SUERMB.

RPO WP realizuje wszystkie trzy cele główne SUERMB, tj. Ocalenie morza, Poprawa spójności w regionie i Wzrost dobrobytu. Ponadto jako istotne dla Programu wskazano następujące obszary tematyczne: Bioekonomia, Kultura, Edukacja, Energia, Bezpieczeństwo, Zdrowie, Innowacje, Biogeny, Turystyka i Transport.

Podlaskie (RPO WP)

W 2021 roku podczas wdrażania założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 (RPO WP) zostały uwzględnione cele ogólne i Obszary Tematyczne SUERMB, a wiele kierunków interwencji programu przyczynia się pośrednio do realizacji następujących celów SUERMB.

W realizację celu SUERMB „Ocalenie morza” wpisuje się w ramach RPO WP interwencja na rzecz różnorodności biologicznej i dobrego stanu środowiska przyrodniczego regionu. W tym kontekście istotne jest racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska oraz upowszechnianie gospodarki niskoemisyjnej na rzecz poprawy bilansu energetycznego, inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej. Wsparcie jest realizowane poprzez projekty wpisujące się w Cel tematyczny RPOWP nr 6 - CT6 (EFRR), tj. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami; w CT4 (EFRR), tj. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach oraz CT3 (EFRR) - Wzmacnianie konkurencyjności MŚP.

W realizację celu SUERMB „Poprawa spójności w regionie ” wpisuje się w ramach RPO WP interwencja na rzecz poprawy dostępności transportowej, poprawy bezpieczeństwa energetycznego, w tym zwiększenie wykorzystania OZE realizowana w ramach CT7 (EFRR), tj. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej oraz ww. CT4.

W realizację celu SUERMB „Wzrost dobrobytu” wpisuje się interwencja na rzecz:

- wzmocnienia potencjału i konkurencyjności gospodarki, realizowana w ramach CT1 (EFRR), tj. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz ww. CT3;
- wzrostu zatrudnienia, realizowana w ramach CT8 (EFRR+EFS), tj. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- poprawy spójności społecznej, realizowana w ramach CT9 (EFRR+EFS), tj. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
- poprawy dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia, realizowana w ramach CT10 (EFRR+EFS), tj. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie;
- rozwoju e-usług publicznych, realizowana w ramach CT2 (EFRR), tj. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK;
- ochrony dziedzictwa kulturowego realizowana w ramach ww. CT6.

We wnioskach o dofinansowanie projektów realizujących założenia RPO WP 2014-2020 możliwe jest wskazanie komplementarności ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Projekty wpisują się w Obszary Tematyczne SUERMB, m.in.: Biogospodarka, Energia, Transport, Edukacja, Innowacje, Zdrowie, Kultura.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. podpisano 4762 umowy o dofinansowanie projektów wpisujących się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego na kwotę ogółem 7 230 817 308,09 PLN, w tym dofinansowania w wys. 5 034 920 356,81 PLN.

Jednocześnie należy wspomnieć, że również w przyjętej przez Sejmik Województwa Podlaskiego Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP 2030) w dniu 27 kwietnia 2020 r., powiązano wskazane cele strategiczne z celami SUERMB. Otóż w strategii założono realizację następujących celów strategicznych: 1. Dynamiczna gospodarka; 2. Zasobni mieszkańcy i 3. Partnerski region.

Szczególnie działania jakie zakłada realizacja SRWP 2030 są pokrewne do jednego z głównych celów SUERMB, a mianowicie *Wzrost dobrobytu*.

Jednym z głównych kierunków interwencji w SRWP 2030 jest wspieranie rozwoju turystyki w oparciu m.in. o lokalne produkty turystyczne i usługi uzdrowiskowe.

Mając na uwadze spójność strategii województwa z SUERMB w zakresie celu *Ocalenie morza* wśród założeń SWRP 2030 istotne miejsce zajęła m.in. konieczność podjęcia działań związanych z zapobieganiem niedoborom wody (w tym rozwój błękitno-zielonej infrastruktury), zarówno na potrzeby komunalne jak i np. rolnictwa.

Cel SUERMB *Poprawa spójności regionu* w SRWP 2030 będzie realizowane przez działania strategiczne w zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, w tym budowę i modernizację dróg oraz linii kolejowych.

W ramach Strategii Bałtyckiej Województwo Podlaskie skupia swoją aktywność m.in. na rozwoju korytarzy transportowych, m.in. Rail i Via Baltica łączących makroregion z Europą i Światem.

Pomorskie (RPO WP)

Zgodnie z zapisami Programu, obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO WP a SUERMB występują przede wszystkim w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 *Komercjalizacja wiedzy*, OP 2 *Przedsiębiorstwa*, OP 8 *Konwersja*, OP 10 *Energia* oraz OP 11 *Środowisko*. W ramach ww. Osi wprowadzono następujące mechanizmy: a) dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykażą komplementarność oraz b) możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dotyczące wsparcia SUERMB. Przy ocenie bierze się pod uwagę: realizację wskaźników SUERMB, partnerstwo w projekcie na obszarze RMB oraz czy jest to projekt flagowy SUERMB.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. zakontraktowano 581 projektów ogólnie wpisujących się w cele SUERMB na łączną wartość dofinansowania UE blisko 3,25 mld złotych.

Projektów, które w sposób bezpośredni realizują SUERMB (tj. tych, które w ramach oceny strategicznej otrzymały dodatkowe punkty w ramach kryterium związanego z SUERMB) zidentyfikowano łącznie 180 o wartości dofinansowania UE ponad 850 mln złotych.

Śląskie (RPO WSL)

RPO WSL 2014-2020 wspiera obszary, które są spójne z Planem Działania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego i realizują wszystkie trzy jej cele.

W ramach Osi Priorytetowej V. *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów* wspierane są przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej oraz z zakresu gospodarki odpadami. Program przyczynia się zatem do realizacji celu pierwszego Strategii – *Ocalenie morza*.

W ramach Osi Priorytetowej IV. *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna* oraz Osi Priorytetowej VI. *Transport* Program wspiera wzmocnienie powiązań transportowych oraz inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i kolejowej, jak i obszaru transportu publicznego. Ponadto, wspierane są projekty z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego. Wszystkie te działania wpisują się w realizację celu drugiego Strategii – *Poprawa spójności w regionie*.

Ponadto, w ramach pozostałych Osi Priorytetowych RPO WSL 2014-2020 wspierane są działania w zakresie przedsiębiorczości, wzmocnienia innowacyjności gospodarki, technologii informacyjno-komunikacyjnych, promowania trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, przedsięwzięć na rzecz włączenia społecznego, walki z ubóstwem oraz wsparcia edukacji. Działania te przyczynią się do realizacji celu trzeciego Strategii - *Wzrost dobrobytu*.

W 2021 roku w ramach RPO WSL 2014-2020 realizowanych było 11 naborów na kwotę ponad 251 mln zł. Nabory dotyczyły działań z zakresu: poprawy jakości powietrza, regionalnego rynku pracy, wzmocnienia potencjału edukacyjnego, infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia, innowacyjności i konkurencyjności MŚP.

Świętokrzyskie (RPO WŚ)

Interwencja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 przyczynia się w sposób pośredni do realizacji wszystkich trzech celów SUERMB (Ocalenie morza, Poprawa spójności regionu, Wzrost dobrobytu). Wpływ na powyższe cele mają działania realizowane w ramach wszystkich 10 Osi priorytetowych RPO WŚ (z wyłączeniem OP 11. Pomoc Techniczna).

Do końca 2020 roku wartość wszystkich umów zawartych w ramach Programu wyniosła 5 756 882 249 PLN dofinansowania UE. Na realizację działań powiązanych z celami SUERMB (zgodnie w właściwymi kodami interwencji) wpływają projekty o wartości dofinansowania UE 5 326 644 313 PLN, przy czym kwota 3 837 218 580 PLN dotyczy projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, które odpowiadają pośrednio na wszystkie trzy Cele SUERMB, oraz 1 489 425 733 PLN w zakresie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, wpływających głównie na realizację celu Wzrost dobrobytu.

Największa wartość środków dofinansowania EFRR RPO WŚ 2014-2020, które w sposób pośredni przyczyniają się do osiągnięcia celów SUERMB, dotyczy umów zawartych w ramach:

- Osi priorytetowej 3. Efektywna i zielona energia – kontraktacja środków UE: 791 mln PLN, przeważające inwestycje dot. poprawy efektywności energetycznej oraz przejścia na gospodarkę niskoemisyjną tj. 427 mln PLN.
- Osi priorytetowej 2. Konkurencyjna gospodarka – kontraktacja środków UE: 749 mln PLN, przeważające działania wspierające inwestycje produkcyjne w MŚP, tj. 630 mln PLN.
- Osi priorytetowej 5. Nowoczesna komunikacja – kontraktacja środków UE: 556 mln PLN, przeważające inwestycje w zakresie rozbudowy infrastruktury drogowej tj. 457 mln PLN.
- Osi priorytetowej 7. Sprawne usługi publiczne – kontraktacja środków UE: 526 mln PLN, przeważające inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia tj. 206 mln PLN.
- Osi priorytetowej 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe – kontraktacja środków UE: 526 mln PLN, przeważające inwestycje dot. gospodarki wodno-ściekowej tj. 302 mln PLN.

W ramach projektów przyczyniających się do realizacji celów SUERMB współfinansowanych ze środków EFS RPO WŚ wskazać należy:

- Oś priorytetową 10. Otwarty rynek pracy - kontraktacja środków UE: 604 mln PLN, przeważające działania ukierunkowane na wsparcie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, tj. 366 mln PLN.
- Oś priorytetową 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem - kontraktacja środków UE: 451 mln PLN, przeważające działania wspierające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, tj. 335 mln PLN.
- Oś priorytetową 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo - kontraktacja środków UE: 435 mln PLN, przeważające działania dot. rozwoju i podnoszenia jakości szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego, tj. 175 mln PLN.

Warmińsko-Mazurskie (RPO WiM)

Cele Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, a w rezultacie jej Obszary Tematyczne oraz działania uwzględniono na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia RPO WiM. W wyniku zgodności kierunków interwencji z priorytetami Strategii, wszystkie osie priorytetowe Programu wpływają pośrednio na realizację Strategii.

Wartość dofinansowania projektów wpisujących się w cele Strategii wskazuje, że RPO WiM 2014-2020 bezpośrednio przyczynia się do realizacji SUERMB. Do końca 2021 roku blisko 66% zakontraktowanych środków UE (tj. 1 035 648 679 euro) przeznaczonych zostało na projekty bezpośrednio realizujące cele Strategii. Najwięcej z nich, ponad 64%, wpisuje się w cel SUERMB „Wzrost dobrobytu” poprzez m.in.: poprawę konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego na rynku globalnym, przystosowanie do zmiany klimatu zapobieganie ryzyku oraz zarządzanie ryzykiem. Znaczna część środków, prawie 29%, realizuje cel SUERMB „Poprawa spójności regionie”: poprzez poprawę jakości infrastruktury transportowej, energetycznej w regionie południowego Bałtyku. Najmniej, bo ok. 7 % przeznaczono na cel SUERMB „Ocalenie morza”. W ujęciu poszczególnych Obszarów Tematycznych, najwięcej środków zaangażowanych zostało w obszary odpowiadające Obszarom Tematycznym: Transport (19%), Innowacje (16%), Energia (15%), Edukacja (13%), Turystyka (10%) oraz Zdrowie (9%).

Szczególnie istotna z punktu widzenia SUE RMB jest interwencja w ramach osi priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości, wspiera rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w Regionie Morza Bałtyckiego. Do końca 2021 r. w ramach tej osi priorytetowej zakontraktowano 266 159 979 EUR środków UE bezpośrednio realizujących cele Strategii. Stanowi to około 1/4 łącznego wkładu RPO WiM 2014-2020 w cele SUE RMB.

Ponadto Województwo Warmińsko-Mazurskie jako partner stowarzyszony uczestniczyło w projekcie flagowym SUERMB Interconnect (w ramach Obszaru Tematycznego Transport, realizując Działanie 1: *Improve connectivity of the regions and cooperation with third countries* i Działanie 2: *Facilitate innovative technologies & solutions in the Baltic Sea region*), poświęconym możliwości wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w funkcjonowaniu publicznego transportu zbiorowego oraz rozwoju połączeń w wymiarze międzyregionalnym i transgranicznym. Projekt wpłynął również na inicjatywę powołania Grupy roboczej w ramach Euroregionu Bałtyk skoncentrowanej na sprawach mobilności (*Mobility Core Group*). Zadaniem grupy ma być m.in. zapewnienie trwałości rezultatów projektu. Projekt Interconnect finansowany był z programu współpracy transgranicznej Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020.

Kolejną inicjatywą w województwie to zakończony już projekt Umbrella oraz jego kontynuacja pn. Umbrella 2.0., mający na celu wzmacnianie możliwości współpracy transgranicznej lokalnych podmiotów w regionie Południowego Bałtyku, realizowany ze wsparciem finansowym Instytutu Szwedzkiego. Uczestniczy w nim m.in. kilkadziesiąt gmin regionu, członków Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion Bałtyk oraz BSSSC (Współpraca Subregionalna Państw Morza Bałtyckiego).

Natomiast stolica województwa - Olsztyn uczestniczył w zakończonym w kwietniu 2021 roku w projekcie flagowym SUERMB pn. SUMBA, który koncentrował się na zagadnieniach zrównoważonej mobilności miejskiej i polityce dojazdowej w miastach bałtyckich. Projekt wpisuje się bezpośrednio w Obszar Tematyczny Transport (Działanie 2: *Facilitate innovative technologies & solutions in the Baltic Sea region*)

oraz zrealizowany został przy wsparciu z EFRR w ramach programu współpracy transnarodowej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.

Wielkopolskie (WRPO 2014+)

Realizacja Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+) ma znaczenie dla osiągnięcia celów określonych w SUERMB:

1. „Ochrona morza” (Save the sea), wdrażane były projekty istotne dla tego celu w zakresie działań: Gospodarka Odpadami, Gospodarka wodno – ściekowa, Ochrona Przyrody.
2. „Poprawa spójności w regionie” (Connect the region) wdrażane były projekty związane z poprawą spójności komunikacyjnej w Wielkopolsce z zakresu: Infrastruktura drogowa regionu, Transport kolejowy, jak również budowanie rynku energii poprzez działanie: Wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych.
3. „Wzrost dobrobytu” (Increase Prosperity) to cel, który był realizowany głównie poprzez działania dedykowane rozwojowi gospodarczemu: Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski, Internacjonalizacja gospodarki regionalnej, Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, a także zmianom klimatycznym: Zapobieganie, likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych oraz działania z zakresu EFS wspierające rynek pracy, edukację, zdrowie i włączenie społeczne.

W Województwie Wielkopolskim wdrażane są także programy INTERREG, które realizują cele SUERMB. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego jest partnerem w:

- projekcie COMPETE IN (projekt wspiera MŚP w internacjonalizacji; w 2021 r. zakończyła się realizacja projektu; ostatnie miesiące poświęcone zostały na sprawy administracyjne, kontrole i zamykanie projektu);
- projekcie RELOS3 (w 2021 r. podjęto działania: realizacja Regionalnego Planu Działań pt. „Transformacja gospodarcza subregionów w Wielkopolsce – kierunek wódór” w skrócie RAP; Podstawą realizacji RAP były działania w ramach projektu „Budowa systemu wysokiej jakości projektów B+R+I, w szczególności rozwijających technologie nisko i zeroemisyjne, ze szczególnym uwzględnieniem wodoru”; zorganizowano 2 edycje Start-Up Day, podejmowano prace w ramach Wielkopolskiej Platformy Wodorowej oraz Szkoły Wodorowej, odbyło się spotkanie partnerów i interesariuszy projektu on- line);

Ponadto Województwo realizuje:

- projekt C-Track 50 – Umieszczenie regionów na drodze do neutralności węglowej w 2050 (*Putting regions on track for carbon neutrality by 2050*) w ramach programu HORYZONT 2020. Projekt zakończył się w 2021 r., zaktualizowano w 10 pilotażowych gminach Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, prowadzone były prace nad dokumentami z zakresu zrównoważonej energii i klimatu oraz neutralności węglowej.
- projekt REGIAMOBIL - Enhancing Mobility Services in Rural Regions, który służy polepszeniu jakości usług transportu publicznego w obszarach wiejskich. W 2021 miała miejsce wizyta służąca ocenie realizacji projektu pilotażowego i wsparcie partnerów w działaniach.

Zachodniopomorskie

W roku 2021 Województwo Zachodniopomorskie podejmowało szereg starań na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, które można podzielić na trzy grupy.

Pierwsza grupa działań obejmowała realizację projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. W 2021 roku Województwo aktywnie wspierało integrację makroregionu w obszarze kultury oraz turystyki w ramach projektów międzyregionalnych i transnarodowych.

W ramach projektu flagowego Strategii pn. *Creative Ports*, Województwo wspierało zrównoważony rozwój sektora przemysłu kulturowego i kreatywnego oraz internacjonalizację branży kulturalnej i twórczej. W ostatnim roku realizacji projektu przetestowane zostały kolejne narzędzia internacjonalizacji (w tym ABCD - Scanning Tool for CCI Internationalisation; Export Speed Mentoring); w Szczecinie została

zorganizowana konferencja kończąca projekt; przygotowano katalog narzędzi i inicjatyw wspierających internacjonalizację działalności firm sektora kultury i przemysłów kreatywnych.

W ramach projektu *Baltic Heritage Routes* Województwo uczestniczyło w przygotowaniu ośmiu Dream Tours (tzw. tras marzeń), mających na celu efektywniejsze i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Południowego Bałtyku. W ramach projektu rozwinięto Szlak Gryfitów, powstało wiele cennych materiałów promujących Szlak, w tym m.in. książka pt. „Wakacje z Gryfami” oraz wydany w kilku wersjach językowych przewodnik.

W ramach projektu *Baltic Stories*, w trzech krajach partnerskich (Polska, Szwecja, Litwa) zrealizowano warsztaty dla organizatorów wydarzeń kulturowych. Warsztaty były prowadzone w oparciu o wspólną metodologię tj. „Przewodnik zarządzania dla organizatorów wydarzeń”. Dzięki projektowi stworzono nie tylko cenną przestrzeń wymiany doświadczeń i pomysłów, ale również okazję do budowy wspólnej tożsamości mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego. Realizacja projektów *Baltic Heritage Routes* i *Baltic Stories* zakończyła się w I półroczu 2021 r., źródłem finansowania był Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Działania ukierunkowane na tworzenie i promowanie innowacyjnych produktów i usług z zakresu turystyki przyczyniają się do podkreślenia atutów i zwiększenia konkurencyjności makroregionu.

Druuga grupa działań obejmuje wsparcie projektów realizowanych na rzecz SUERMB w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. RPO WZ uwzględnia założenia SUERMB, wspierając obszary, które są spójne z Planem Działania SUERMB i tym samym mają wpływ na realizację wszystkich trzech celów Strategii.

W ramach wdrażania RPO WZ wprowadzone zostały mechanizmy dodatkowej punktacji dla projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów SUERMB, i/lub realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie Działania SUERMB. Ponadto, dla Działania 3.2 „Zarządzanie ryzykiem powodziowym” oraz Działania 5.7 „Budowa, rozbudowa lub modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury szlaków żeglownych, utrzymanie dróg wodnych prowadzących do portów, monitoring dróg wodnych, w tym związany z systemami zarządzania ruchem”, spełnienie kryterium wkładu w realizację SUERMB jest warunkiem koniecznym do przyznania dofinansowania.

Trzecia grupa działań Województwa obejmuje kontynuację współpracy w ramach takich inicjatyw bałtyckich jak Forum Parlamentów Południowego Bałtyku oraz Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego (BSSSC). W latach 2022-2023 Województwo Zachodniopomorskie będzie przewodniczyć pracom BSSSC.

Województwo bierze również aktywny udział we wdrażaniu Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020 poprzez uczestnictwo w pracach:

- Komitetu Monitorującego (2 przedstawicieli),
- Polskiej Grupy Konsultacyjnej (1 przedstawiciel),
- prowadzenie Punktu Kontaktowego, którego celem jest koordynowanie, opracowywanie i wdrażanie programowych działań promocyjno-informacyjnych w regionie, organizowanie lokalnych i regionalnych działań informacyjnych, reprezentowanie programu w imprezach zewnętrznych na szczeblu lokalnym/regionalnym w celu rozpowszechniania wyników programu w województwie, wspieranie Wspólnego Sekretariatu Programu Południowy Bałtyk przy organizowaniu wydarzeń informacyjnych.

Prowadzony jest również Punkt Kontaktowy realizujący działania promocyjno-informacyjne w zakresie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 i 2021-2027, wspierający lokalnie Krajowy Punkt Kontaktowy Programu.

Dodatkowo, przedstawiciele Województwa zaangażowani są w dwie aktywnie działające Grupy Robocze oraz Wspólny Komitet Programujący, w związku z trwającymi pracami przy programowaniu nowego okresu wsparcia dla Programu Interreg Południowy Bałtyk na lata 2021-2027.

Województwo wsparło również organizację warsztatów z Obszaru Tematycznego Kultura SUERMB. Warsztaty, skupiły się na takich kwestiach jak odbudowa, odporność oraz zrównoważony rozwój kultury i przemysłów kreatywnych.

6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB

Ministerstwo Edukacji i Nauki – koordynator Obszaru Tematycznego Innowacje²⁴

Działania w ramach OT Innowacje finansowane są w ramach projektu Pomoc Techniczna programu Interreg Region Mora Bałtyckiego, którego liderem jest Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere, a drugim partnerem estońskie Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji.

Obszar jest ponadto współkoordynowany przez polskie Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Działania Obszaru realizowane były w ramach wcześniej zidentyfikowanych priorytetów:

- cyfryzacja;
- umiędzynarodowienie;
- zarządzanie talentami i przedsiębiorczość (tzw. *cross-cutting themes and innovation enablers*); oraz w oparciu o strategiczne instrumenty:
 - regionalne inteligentne specjalizacje;
 - infrastruktura innowacji i tzw. *test beds*;
 - klastry i inne struktury wsparcia innowacji.

Aktualizacja Planu Działania SUERMB wymogła na Obszarze Tematycznym Innowacje szereg dostosowań w priorytetach tematycznych, którymi obecnie są:

- innowacje oparte na wyzwaniach społeczno-gospodarczych;
- transformacja i innowacje cyfrowe;
- współtworzenie innowacji.

OT Innowacje pozostaje liderem w mapowaniu i rozwijaniu nowych obszarów dla innowacyjności w ramach SUERMB.

Przedstawiciel MEiN uczestniczy ponadto w projekcie flagowym School to Work (S2W), realizowanym w ramach Obszaru Tematycznego Edukacja.

Projekt flagowy School to Work (S2W) ma na celu wzmocnienie współpracy między zainteresowanymi stronami w regionie Morza Bałtyckiego w dziedzinie edukacji i pracy w celu zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki i rozwijania wsparcia dla szczególnie wrażliwych grup uczniów/młodzieży. Projekt ma przyczynić się do osiągnięcia celów SUERMB w zakresie kształcenia, szkolenia i zatrudnienia. W projekcie identyfikowane są mankamenty i wyzwania systemowe w zakresie przejścia z systemu edukacji do pracy i planowane jest opracowanie rekomendacji dotyczących skutecznej polityki w tym obszarze. Inicjatorem projektu S2W jest Szwedzkie Stowarzyszenie Władz Lokalnych i Regionów.

Powołana w 2021 r. Rada doradcza do spraw zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki oraz ułatwienia przejścia ze szkoły do pracy odbyła pierwsze (zdalne) spotkanie w październiku 2021 r. Przedstawiciel MEiN podniósł kwestię potrzeby zidentyfikowania specyfiki zjawisk z zakresu przechodzenia z edukacji do pracy w państwach regionu, jako podstawy do skutecznych strategii i działań.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – współkoordynator Obszaru Tematycznego Kultura²⁵

W ramach koordynacji Obszaru Tematycznego Kultura, MKiDN realizowało m.in. następujące działania:

- Regularny kontakt z partnerami projektu, przede wszystkim z Ministerstwem Sprawiedliwości, Spraw Europejskich i Ochrony Konsumenta niemieckiego kraju związkowego Szlezwik – Holsztyn oraz Instytutem Adama Mickiewicza²⁶.

²⁴ Obszar koordynowany wspólnie przez polskie Ministerstwo Edukacji i Nauki, Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere oraz Estońskie Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji.

²⁵ Obszar Tematyczny Kultura koordynowany jest wspólnie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwo Sprawiedliwości, Spraw Europejskich i Ochrony Konsumenta niemieckiego kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn.

- Wewnętrzne spotkania robocze z zaangażowanymi partnerami. Z uwagi na pandemię wszystkie odbyły się w formie zdalnej. Spotkania miały na celu dyskusję nt. koordynacji bieżących działań m.in. organizacji wydarzeń, przygotowania raportów, przekazania roli polskiego współkoordynatora, przygotowanie aplikacji.
- Organizacja spotkań Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura w formule zdalnej z udziałem państw członkowskich SUERMB oraz zainteresowanych organizacji regionalnych (Sekretariatu Rady Państw Morza Bałtyckiego, Partnerstwa Wymiaru Północnego ds. Kultury, Ars Baltica - 25.01) oraz wyłącznie z udziałem państw członkowskich SUERMB (22.09).
- Udział w spotkaniach dotyczących wdrażania zrewidowanego Planu Działania Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (11.03, 23.06, 7.09, 14.09, 21.09) oraz w spotkaniu dot. zasad realizacji projektów w nowej perspektywie finansowej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 (1.12), skierowanych do polskich interesariuszy SUERMB.
- Organizacja warsztatów dotyczących odbudowy sektora kultury i przemysłów kreatywnych po kryzysie wywołanym pandemią w formule hybrydowej w Szczecinie (18.05).
- Opracowanie wielosektorowych rekomendacji oraz zaleceń w sprawie odbudowy sektora kultury i przemysłów kreatywnych na podstawie dobrych praktyk z państw regionu Morza Bałtyckiego.
- Udział w konferencji kończącej projekt Creative Ports "On international waters", która została zorganizowana w formule hybrydowej w Szczecinie (6-8.09).
- OT Kultura odegrał aktywną rolę podczas 12. Dorocznego Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Na marginesie Forum, partner projektu zorganizował warsztaty poświęcone możliwym formom wsparcia walki z kryzysem klimatycznym przez sektor kultury.
- Udział w warsztatach dot. aktualizacji długoterminowej perspektywy 2040 VASAB (26.11).
- Udział w webinarium dotyczącym zasad finansowania koordynacji Obszarów Tematycznych w nowej perspektywie finansowej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 (1.12).
- Udział w spotkaniu z Finnish Consulting Group dotyczącym analizy możliwości finansowania działań zapobiegających zmianom klimatu w ramach SUERMB (8.12).

Ministerstwo Infrastruktury -współkoordynator Obszaru Tematycznego Biogeny²⁷

Prace w Obszarze Tematycznym Biogeny w 2021 roku dotyczyły przede wszystkim opiniowania dokumentów aktualizowanych w ramach rewizji SUERMB i przygotowań do nowego okresu wdrażania instrumentów finansowych.

Opiniowanie dokumentów i spotkania promujące obszary tematyczne SUERMB:

- Praca nad projektem Planu Działań.
- Prace nad projektem Nutrient Recycling Strategy.
- Udział w krajowych spotkaniach dotyczących przybliżenia interesariuszom możliwości, jakie niesie ze sobą współpraca w ramach zrewidowanego Planu Działania SUERMB. W czerwcu 2021 r.: prezentacja Obszaru Tematycznego Biogeny po zmianach.

Konferencje tematyczne:

- Seminarium platformy projektowej Flagship BSR WATER, 24 marca: "Water resources: efficiency, safety and climate change resilience". W spotkaniu wzięło udział ok. 100 uczestników, ekspertów z gmin, agencji środowiskowych, przedsiębiorstw wodnych, instytucji naukowych. Celem spotkania było promowanie wyników platformy BSR WATER dotyczących recyklingu biogenów.
- Konferencja kończąca projekt DESIRE (*Development of sustainable peatland management by restoration and paludiculture for nutrient retention in the Neman river catchment*).

Bieżące prace:

²⁶ 1 stycznia 2022 r. nastąpiła zmiana polskiego współkoordynatora Obszaru Tematycznego Kultura, którym została instytucja podległa i nadzorowana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Instytut Adama Mickiewicza.

²⁷ Obszar Tematyczny koordynowany był przez Ministerstwo Infrastruktury (Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej) wspólnie z Ministerstwem Środowiska Finlandii.

- Udział w cyklicznych, nieformalnych spotkaniach Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych („Kawa z Prezydencją”).
- Udział w spotkaniach Grupy Sterującej OT Biogeny (8 czerwca, 30 listopada).
- Wsparcie fińskiego partnera w pracach nad nową stroną internetową.
- Modyfikacja w polskiej reprezentacji OT Biogeny z uwagi na nowe zasady SUERMB dotyczące roli Koordynatora OT Biogeny – włączenie do współpracy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP)²⁸.
- Przekazanie współkoordynacji OT Biogeny do PGW WP.

Działania Ministerstwa Infrastruktury z zakresu morskiego planowania przestrzennego:

Ministerstwo Infrastruktury odpowiada za przyjęcie planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich. Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w skali 1:200 000 został przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 935). Rozporządzenie zaczęło obowiązywać w dniu 22 maja 2021 r. Ciągła współpraca transgraniczna na Bałtyku odbywa się w Grupie roboczej do spraw morskiego planowania przestrzennego powołanej przy współpracy HELCOM-VASAB (HELCOM-VASAB Maritime Spatial Planning Working Group). W ramach tej Grupy działa także podgrupa ekspertów do spraw danych do morskiego planowania przestrzennego (MSP Data Expert Sub-Group), której przedstawiciel Ministerstwa Infrastruktury jest przewodniczącym.

HELCOM/VASAB współkoordynują Obszar Tematyczny Planowanie Przestrzenne w ramach SUERMB.

Wody Polskie

W 2021 roku przedstawiciele Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wzięli udział w 19. spotkaniu Grupy Sterującej PA Nutri. Był to pierwszy udział przedstawicieli PGW WP w pracach Obszaru Tematycznego Biogeny. Na spotkaniu omówiono między innymi kwestie związane z organizacją prac grupy oraz wyniki równoległych projektów, m.in. aktualizacji Bałtyckiego Planu Działania oraz Regionalnej Strategii Recyklingu Biogenów (HELCOM).

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej - VASAB

Komitet Rozwoju Przestrzennego Regionu Morza Bałtyckiego (VASAB) jest koordynatorem Obszaru Tematycznego Planowanie przestrzenne SUERMB, w tym 2 działań: lądowe planowanie przestrzenne i morskie planowanie przestrzenne (we współpracy z HELCOM). W związku z powyższym, VASAB (poszczególne państwa oraz Sekretariat VASAB) wspiera i koordynuje projekty, organizuje spotkania i wydarzenia związane z planowaniem przestrzennym na lądzie i morzu. W ramach działania realizowane były następujące projekty: HASP 3 project, Capacity4MSP, eMSP NBSR project. W 2021 roku Komitet VASAB kontynuował prace nad dokumentem strategicznym: Długookresowa Perspektywa Rozwoju Przestrzennego Regionu Morza Bałtyckiego 2040.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi

W 2021 r. przedstawiciele MSWiA kontynuowali swoje zaangażowanie w prace Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Radzie Państw Morza Bałtyckiego (*CBSS Task Force against Trafficking in Human Beings, TF-THB*). W związku z pandemią spotkania odbywały się w formule zdalnej. Strona polska brała udział w badaniach prowadzonych przez Grupę – polscy eksperci opracowywali m.in. kwestionariusz do badania pn. *Child Trafficking in the Digital Era* (kwiecień 2021).

²⁸ Wody Polskie wyznaczyły do Grupy Sterującej trzech przedstawicieli Departamentu Zarządzania Środowiskiem Wodnym.

Norwegia, sprawująca prezydencję w TF-THB zainicjowała działania mające na celu nawiązanie współpracy pomiędzy TF-THB a Bałtycką Grupą Zadaniową ds. Przestępczości Zorganizowanej (BSTF). Przedstawiciele TF-THB (również MSWiA) mają obecnie status obserwatora w ww. Grupie.

W ramach TF-THB w latach 2020-2021 MSWiA realizowało projekt pn. *Budowanie kompetencji, wzmacnianie wsparcia oraz wspieranie systemu sprawiedliwości przy przeciwdziałaniu pracy przymusowej w regionie Morza Bałtyckiego* (CAPE - Competence building, Assistance provision and Prosecution of labour exploitation cases in the Baltic Sea Region). W ramach projektu strona polska zarekomendowała pracownika naukowego Ośrodka Badań Handlu Ludźmi Uniwersytetu Warszawskiego do przeprowadzenia badania nt. niskiej liczby wyroków dotyczących pracy przymusowej na terenie Polski. Na zakończenie badania sporządzony został raport pt. „Dlaczego w Polsce jest niewiele spraw karnych dotyczących pracy przymusowej?”. Ponadto w ramach projektu CAPE strona polska uczestniczyła w międzynarodowych warsztatach poświęconych zagadnieniom pracy przymusowej. MSWiA wspomagało rekrutację uczestników warsztatów po stronie polskiej.

Projekt CAPE finalizowała konferencja wysokiego szczebla państw partnerskich projektu i przyjęcie dokumentu pn. *Joint Statement of commitment to work against human trafficking for labour exploitation in the Baltic Sea Region*. Celem deklaracji było wypracowanie wspólnego stanowiska państw w sprawie zwalczania handlu ludźmi i pracy przymusowej w regionie Morza Bałtyckiego. 31 maja 2021 r. w imieniu Polski, dokument podpisał Pan Bartosz Grodecki, Podsekretarz Stanu w MSWiA.

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi wpisuje się w cel Strategii „lepsza współpraca w zwalczaniu przestępczości transgranicznej” w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne (PA Secure).

Obszar ochrony ludności

Przedstawiciele Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP) brali udział w Posiedzeniu Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego „Bezpieczeństwo Cywilne” (PA Secure) Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz interaktywnych spotkaniach roboczych Grupy. W 2021 r. gremium to uzgodniło zmiany we Wspólnym Stanowisku w sprawie Wzmocnionej Współpracy w Obszarze Ochrony Ludności, które miały zostać przyjęte przez Dyrektorów Generalnych Ochrony Ludności w 2022 r.

Zastępca Komendanta Głównego PSP/Zastępca Szefa OCK, zaproszony przez Litwę sprawującą roczne przewodnictwo w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (RPMB), reprezentował Polskę podczas zdalnego Posiedzenia Dyrektorów Generalnych Ochrony Ludności RPMB. W wirtualnym posiedzeniu Starszych Ekspertów Sieci Ochrony Ludności RPMB, pod przewodnictwem prezydencji norweskiej, uczestniczył przedstawiciel KG PSP.

KG PSP reprezentowała ponadto Polskę na wideokonferencji „Przeciwdziałanie zagrożeniom, a współpraca regionalna”, na której przedstawiono doświadczenia i działania podczas tegorocznych sytuacji kryzysowych w krajach regionu M. Bałtyckiego. Zaprezentowano także produkt zakończonego projektu CASCADE - zestaw do szacowania ryzyka dotyczącego zagrożeń związanych ze zmianą klimatu (uczestnictwo Szkoły Głównej Służby Pożarniczej).

Podczas tegorocznej edycji programu Baltic Sea Youth Dialogue przedstawiciel KG PSP podsumował współpracę prowadzoną przez unijne państwa regionu Morza Bałtyckiego w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne, zidentyfikowane w regionie ryzyka katastrof oraz odniósł się do roli dzieci i młodzieży w budowaniu odporności regionu.

W 2021 r. z inicjatywy Państwowej Straży Pożarnej opracowany został projekt BALTIInnoSEC, który otrzymał dofinansowanie z Instytutu Szwedzkiego. Koniec projektu planowany jest na luty 2023 r.

Współpraca służb granicznych (Obszary Tematyczne Bezpieczna Żegluga oraz Bezpieczeństwo Cywilne - PA Safe i PA Secure)

Ustawowe zadania przypisane SG związane z ochroną granicy państwowej na morzu oraz sprawowaniem nadzoru nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach realizowane są przez terenowy organ SG - Morski OSG. W tym zakresie Morski Oddział Straży Granicznej, podejmuje działania, które wpisują się w obszary tematyczne Strategii,

tj. realizuje działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi i ochrony portów morskich (monitorowanie żeglugi i przestrzegania przepisów obowiązujących na polskich obszarach morskich, udział w rzeczywistych akcjach ratowniczych i ćwiczeniach w zakresie poszukiwania i ratowania życia na morzu), a także działa na rzecz przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska morskiego.

Do realizacji tych zadań Morski Oddział SG wykorzystuje jednostki pływające SG i statki powietrzne SG oraz Zautomatyzowany System Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich (ZSRN), który obejmując swym zasięgiem obserwacji akwen polskich obszarów morskich od granicy państwowej z Republiką Federalną Niemiec do granicy państwowej z Federacją Rosyjską, pozwala na monitorowanie i analizowanie sytuacji żeglugowej na nim występującej. Dowódcy jednostek pływających SG oraz statków powietrznych SG zwracają uwagę m.in. na zagadnienia związane z wykrywaniem zanieczyszczeń polskich obszarów morskich. W roku 2021 zrealizowano 1188 wyjazdów jednostek pływających SG, podczas których uwzględniano m.in. zagadnienia związane z ujawnianiem przypadków zanieczyszczenia środowiska morskiego oraz przeciwdziałania takiemu procederowi. Załogi statków powietrznych SG w 2021 r. wykonały 21 lotów patrolowych nad polskimi obszarami morskimi i ujawniły 6 przypadków występowania filmu olejowego na polskich obszarach morskich, o czym każdorazowo informowano administrację morską.

Morski Oddział Straży Granicznej podczas realizacji ww. zadań na bieżąco współdziała na poziomie krajowym z organami Policji, administracją morską, Morską Służbą Poszukiwania i Ratownictwa, Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska, Głównym Inspektoratem Rybołówstwa Morskiego oraz Marynarką Wojenną. Współdziałanie w zakresie ochrony środowiska morskiego określone jest na dany rok w planach współpracy Morskiego Oddziału Straży Granicznej z Urzędami Morskimi w Gdyni i Szczecinie, które pozwalają na wzajemną wymianę informacji nt. stwierdzanych przypadków zanieczyszczenia polskich obszarów morskich i wybrzeża, jak również realizację wspólnych przedsięwzięć (np. udział inspektorów Urzędów Morskich w kontroli p.o.m., prowadzonych z wykorzystaniem jednostek pływających SG oraz statków powietrznych SG lub Urzędu Morskiego w Gdyni, wzajemne przekazywanie informacji z lotów patrolowych, udział funkcjonariuszy SG we wspólnych kontrolach nadmorskich obszarów lądowych (strefy wydm i pasa technicznego), pobranie próbek zanieczyszczeń, udział w międzynarodowych operacjach morskich w zakresie wykrywania zanieczyszczeń p.o.m.).

Nadzór nad polskimi obszarami morskimi realizowany jest w sposób ciągły 24/7 przy wykorzystaniu ZSRN p.o.m., a jednostki pływające SG realizują zadania w ramach programu HELCOM. Statki powietrzne SG podczas wykonywania zadań niejednokrotnie wykrywają zanieczyszczenia ropopochodne. Ponadto na bieżąco fakt ujawnienia takiego zanieczyszczenia zgłaszany jest do administracji morskiej.

Kolejny obszar działalności Morskiego Oddziału Straży Granicznej w dziedzinie ochrony środowiska morskiego to ochrona żywych zasobów morza i przeciwdziałanie nielegalnym połowom ryb. W tym celu funkcjonariusze MOSG podejmują działania związane z ujawnianiem i zabezpieczaniem nieoznakowanych zestawów połowowych. W 2021 roku podjęto 1125 mb. nieoznakowanych sieci.

Ponadto Straż Graniczna, podobnie jak w latach ubiegłych, angażowała się w działania na forum Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego – BSRBCC (*Baltic Sea Region Border Control Cooperation*). W 2021 roku, w ramach przewodnictwa Policji Federalnej Niemiec w forum BSRBCC, przedstawiciele SG uczestniczyli w licznych seminariach (m.in. *Annual Threat Assessment* - wypracowanie raportu z danymi statystycznymi nt. przestępczości transgranicznej, nielegalnej migracji na granicy lądowej, morskiej i powietrznej, a także sfałszowanych dokumentów); seminarium ekspertów ds. lotnictwa (poświęcone aspektom wykorzystywania statków powietrznych do realizacji działań w ochronie morskich granic i nadzorze nad obszarami morskimi); seminarium ekspertów pn. *Cruise Ship Meeting* (wymiana doświadczeń oraz najlepszych praktyk w zakresie realizowania kontroli granicznej statków wycieczkowych), seminarium ekspertów ds. kontroli dokumentów (ujawnianie sfałszowanych dokumentów wykorzystywanych do celów nielegalnej migracji w rejonie Morza Bałtyckiego, techniczne możliwości weryfikacji dokumentów); seminarium ekspertów w zakresie wykrywania kradzionych pojazdów (wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk w obszarze przestępczości samochodowej, zapoznanie z najnowszymi osiągnięciami technicznymi w zakresie wykrywania skradzionych pojazdów).

Ponadto, przedstawiciele Straży Granicznej aktywnie uczestniczyli w następujących działaniach BSRBCC w 2021 r.:

- wspólna operacja morska pk. *Baltic Tracking* - prowadzona przez państwa członkowskie BSRBCC we współpracy z Agencją Frontex, EMSA i EFCA, w portach morskich, na morzu i w powietrzu - ukierunkowana na skoordynowane wzmożone działania służb w celu zapobiegania i zwalczania naruszeń ochrony granicy państwowej, przepisów celnych, przepisów dot. ochrony środowiska oraz rybołówstwa na obszarze Morza Bałtyckiego.
- wspólna operacja morska pk. *Baltic Approach 2021* (udział: PL, DK, LV, FI, DE, RU, SE) - operacja ukierunkowana na intensyfikację działań operacyjnych poprzez realizację szybkich, zmiennych działań kontrolnych przeprowadzonych przez państwa członkowskie BSRBCC we współpracy z państwem sąsiednim na styku ruchu transgranicznego lub w portach, zmierzających do identyfikowania i zwalczania przestępczości transgranicznej oraz ruchu wtórnego migrantów.

Współpraca policyjna (Obszar Tematyczny Bezpieczeństwo Cywilne - PA Secure)

Aktywność polskiej Policji w obszarze *Secure* nadal realizowana była w ramach Grupy Zadaniowej Państw Regionu Morza Bałtyckiego ds. Zwalczania Przestępczości Zorganizowanej (BSTF). Współpraca w ramach BSTF ma charakter strategiczny i koncentruje się na wymianie informacji oraz dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej, związanej m.in. z handlem narkotykami, handlem ludźmi, handlem bronią oraz przestępstwami o charakterze ekonomicznym i kryminalnym.

Polska w okresie od stycznia 2019 do końca czerwca 2021 r. udzielała wsparcia operacyjnego prezydencji niemieckiej w BSTF. W 2021 r. w ramach niemieckiego przewodnictwa odbyło się nieformalne spotkanie strategiczne (24 czerwca 2021) oraz – w ramach prezydencji norweskiej – spotkanie Komitetu Operacyjnego (17 listopada 2021), w których wzięli udział przedstawiciele polskiej Policji.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Ze względu na znaczenie dla gospodarek narodowych oraz potrzeby regionalne, jednym z najważniejszych wymiarów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest Obszar Tematyczny Energia (*Policy Area Energy*). Jego celami są rozwój energetycznego rynku wewnętrznego, bezpieczeństwo energetyczne, rozwijanie wykorzystania źródeł niskoemisyjnych, w tym odnawialnych oraz efektywność energetyczna. Cele te ponadto wpisują się w koncepcję budowy unii energetycznej.

Sektor elektroenergetyczny

Realizacja Obszaru Tematycznego Energia odbywa się przez wdrażanie planu działania BEMIP (*Baltic Energy Market Interconnection Plan*) z 2015 r., zaktualizowanego w 2021 r. (*BEMIP Action Plan*), który stanowi integralną część SUERMB.

W 2021 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadziło dalsze monitorowanie stanu realizacji procesu synchronizacji systemów elektroenergetycznych państw bałtyckich z systemem Europy kontynentalnej. Polityczne przesądzenie co do sposobu synchronizacji zostało osiągnięte w 2019 r. na szczeblu szefów państw i rządów oraz Komisji Europejskiej.

W 2021 r. Operatorzy Systemów Przesyłowych podejmowali dalsze działania w celu realizacji projektu synchronizacji, w tym budowę połączenia podmorskiego (kable HVDC)- Harmony Link. Jest to kluczowa inwestycja projektu, łącząca systemy Polski i Litwy. W maju 2021 r., Operatorzy Systemów Przesyłowych Polski i Litwy podjęli ostateczne decyzje inwestycyjne dla Harmony Link, co rozpoczęło fazę realizacji projektu. Zrealizowano także badania dna Morza Bałtyckiego na trasie połączenia.

Ponadto w październiku 2021 r, OSP z krajów bałtyckich - Litwy, Łotwy, Estonii wraz z Polskim OSP, złożyli wspólny wniosek o dofinansowanie z instrumentu Unii Europejskiej „Łącząc Europę” (*Connecting Europe Facility, CEF*), na realizację inwestycji w ramach drugiej części drugiej fazy projektu synchronizacji systemów elektroenergetycznych państw bałtyckich z systemem Europy kontynentalnej. Planowane inwestycje będą obejmować rozbudowę i modernizację sieci przesyłowych wewnątrz państw, zakup i montaż urządzeń do regulacji częstotliwości oraz modernizację informatycznych systemów sterowania. Umożliwi to krajom

bałtyckim desynchronizację z siecią rosyjską i białoruską oraz rozpoczęcie pracy synchronicznej z systemem Europy kontynentalnej. Całkowite koszty inwestycji w ramach tego etapu wyniosą 238 mln euro. W styczniu 2022 r. komitet koordynacyjny instrumentu UE łącząc Europę pozytywnie ocenił i zatwierdził ww. wniosek o dofinansowanie. Został on wybrany jako jeden z pięciu najlepszych projektów do dofinansowania w obszarze transeuropejskiej infrastruktury energetycznej w ramach CEF na lata 2021-2027 i uzyskał najwyższą ocenę punktową. Dofinansowanie projektu wyniesie ponad 170 mln euro. Projekt synchronizacji krajów bałtyckich otrzymał już dofinansowanie z CEF w 2019 r. i 2020 r.

W grudniu 2021 r. PSE i Litgrid (OSP PL i LT) przeprowadzili test, którego celem było sprawdzenie możliwości odbudowy systemu litewskiego z wykorzystaniem połączenia *LIT-POL Link* oraz nowych autotransformatorów w stacji elektroenergetycznej Alytus. Test symulował sytuację, w której największe litewskie elektrownie są wyłączone, a do ich ponownego uruchomienia wykorzystywana jest energia elektryczna przestana z Polski.

Sektor gazu ziemnego

W sektorze gazu ziemnego kontynuowano prace na rzecz realizacji kluczowych projektów infrastrukturalnych, których uruchomienie zapewni wzrost bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz dodatkowe wolumeny paliwa gazowego potrzebnego dla zrównoważonej transformacji energetycznej. Realizowane inwestycje wpisują się w strategiczne cele określone m.in. w przyjętej przez Radę Ministrów w lutym 2021 r. Polityce energetycznej Polski do 2040 r.

W 2021 r. zakończono realizację prac budowlanych w zakresie podmorskiego odcinka projektu Baltic Pipe. Prace budowlane dotyczące odcinków lądowych i infrastruktury towarzyszącej znajdują się w zaawansowanym stadium realizacji.

W zakresie zwiększania potencjału importu LNG, realizowano program rozbudowy Terminalu LNG w Świnoujściu, w tym w zakresie prac budowlanych. Równolegle trwały prace koncepcyjne dotyczące terminalu regazyfikacyjnego (FSRU) w Zatoce Gdańskiej.

Ponadto ukończono prace budowlane na wszystkich odcinkach nowego połączenia międzysystemowego Polska – Litwa (*GIPL – Gas Interconnection Poland – Lithuania*). Realizacja projektu ostatecznie zakończy izolację gazową państw bałtyckich, jednocześnie umożliwiając integrację z rynkiem wewnętrznym Unii Europejskiej.

OZE na Morzu Bałtyckim (offshore)

Morska energetyka wiatrowa rozwijana na Morzu Bałtyckim ma szansę odegrać znaczącą rolę w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej Europy w perspektywie 2050 r. i transformacji energetycznej poszczególnych krajów regionu.

W wyniku przyjęcia Deklaracji Bałtyckiej (*Baltic Sea Offshore Wind Declaration of Intent*) w dniu 30 września 2020 r. w Szczecinie, przez Komisję Europejską oraz ministrów ds. energii Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Polski i Szwecji, powołano grupę roboczą ds. Morskiej Energetyki Wiatrowej (*BEMIP Offshore Wind*). Szczegółowy plan prac grupy, uwzględniający plany polityczne każdego z państw regionu Morza Bałtyckiego (określone w ich Krajowych Planach na rzecz Energii i Klimatu) oraz zmiany polityki UE w zakresie produkcji energii odnawialnej, został przyjęty 28 października 2021 r.

W ramach *BEMIP Offshore Wind* zostały wyznaczone cztery kluczowe obszary współpracy, w ramach których sformułowano działania, z zastrzeżeniem, że wyniki ich realizacji nie będą generowały żadnych nowych zobowiązań prawnych dla państw członkowskich BEMIP. Obszary współpracy to:

- I. skoordynowana sieć morska;
- II. morskie planowanie przestrzenne dot. morskich farm wiatrowych;
- III. współpraca na rzecz umożliwienia odpowiedniego finansowania;
- IV. przyspieszenie rozwoju konkretnych projektów offshore na Bałtyku i wydawania pozwoleń.

Pierwsze techniczne posiedzenie grupy roboczej, mające na celu rozpoczęcie wdrażania przyjętego programu prac, odbyło się w dniu 22 listopada 2021 r. w Kopenhadze.

Polska wraz z Komisją Europejską współprzewodniczy obszarowi II. Morskie planowanie przestrzenne dot. morskich farm wiatrowych. W dniu 17 listopada 2021 r. podczas 23. posiedzenia grupy roboczej HELCOM-VASAB MSP, Komisja Europejska oraz Polska zaprezentowały informację o BEMIP i grupie Offshore Wind, a także zamierzeniach BEMIP w kwestii morskiego planowania przestrzennego.

W 2021 r. trwały prace nad wdrażaniem przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 234, 784, 1093 i 1642), dalej: „ustawa offshore”, która wprowadziła odrębny system wsparcia, dedykowany instalacjom służącym do produkcji energii elektrycznej z energii wiatru na morzu. W pierwszej fazie systemu wsparcia, w drodze decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, prawo do pokrycia ujemnego salda uzyskały projekty o sumarycznej mocy zainstalowanej 5,9 GW. Są to najbardziej zaawansowane pod względem realizacji projekty, które pierwszy raz wytworzą energię przed 2030 rokiem. W drugiej fazie natomiast odbędą się co najmniej dwie konkurencyjne aukcje (w 2025 i 2027 roku) na łączną moc 5 GW. Ustawa offshore zawiera w art. 25 ust. 2 upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia określającego cenę maksymalną za energię elektryczną wytworzoną w morskiej farmie wiatrowej i wprowadzoną do sieci w złotych za 1 MWh, będącą podstawą rozliczenia prawa do pokrycia ujemnego salda. Określenie ceny maksymalnej było niezbędne do uruchomienia I fazy systemu wsparcia, a co za tym idzie dla terminowego i zrównoważonego rozwoju morskich farm wiatrowych w Polsce. W dniu 31 marca 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie ceny maksymalnej za energię elektryczną wytworzoną w morskiej farmie wiatrowej i wprowadzoną do sieci w złotych za 1 MWh, będącej podstawą rozliczenia prawa do pokrycia ujemnego salda (Dz. U. poz. 587).

20 maja 2021 r. Komisja Europejska zatwierdziła system wsparcia dla morskich farm wiatrowych w Polsce. Komisja Europejska oceniła program na podstawie unijnych zasad pomocy państwa, w szczególności wytycznych z 2014 roku w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią.

W 2021 r. trwały także prace nad realizacją pozostałych upoważnień ustawowych z obszaru morskiej energetyki wiatrowej w Polsce, tj. do wydania:

1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 października 2021 r. w sprawie opłaty koncesyjnej (Dz. U. poz. 1938), zawierającego regulacje niezbędne dla obliczenia i pobrania opłaty koncesyjnej w przypadku wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych.
2. Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie wzoru sprawozdań dotyczących realizacji planu łańcucha dostaw materiałów i usług (Dz. U. 2385), którego celem jest określenie wzoru sprawozdań i ujednoczenia ich oraz ułatwienia analizowania zawartych w nich danych. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 6 stycznia 2022 r.
3. Projektu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dla elementów zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy oraz dla elementów stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych na morzu. Wejście w życie przepisów zagwarantuje odpowiednią jakość infrastruktury w kontekście jej potencjalnej integracji z siecią elektroenergetyczną, w przypadku przeniesienia własności wyprowadzenia mocy z morskich farm wiatrowych. Celem Ministerstwa Klimatu i Środowiska jest wypracowanie optymalnego rozwiązania dla operatora sieci przesyłowej i wytwórców.
4. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 listopada 2021 r. w sprawie oceny wniosków w postępowaniu rozstrzygającym (Dz. U. poz. 2203) ustalającego kryteria do oceny nowych wniosków o przyznanie pozwolenia na wznoszenie sztucznych wysp w ramach tzw. fazy aukcyjnej.
5. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie planu ratowniczego oraz planu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń dla morskiej farmy wiatrowej i zespołu urządzeń (Dz. U. poz. 2391). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 6 stycznia 2022 r.
6. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie ekspertyzy nawigacyjnej i ekspertyz technicznych dla morskiej farmy wiatrowej i zespołu urządzeń (Dz. U. poz. 2380). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 6 stycznia 2022 r.

Dla uzyskania optymalnych warunków rozwoju morskiej energetyki wiatrowej i kumulacji korzyści społeczno-ekonomicznych kluczowe znaczenie ma współpraca administracji rządowej z interesariuszami rynku, w tym m.in. z inwestorami i przedstawicielami łańcucha dostaw, którzy będą zaangażowani w przygotowanie, dostawę, budowę i eksploatację morskich farm wiatrowych. W tym celu kontynuowano

działania zapoczątkowane 1 lipca 2020 roku podpisaniem Listu intencyjnego o współpracy na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce pomiędzy przedstawicielami rządu i branży. Realizując postanowienia Listu, grupy robocze wypracowały treść Porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju morskiej energetyki w Polsce. Dokument został podpisany 15 września 2021 r.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. stronami porozumienia było 170 podmiotów (w tym 109 sygnatariuszy), jednakże do Ministerstwa Klimatu i Środowiska regularnie wpływają nowe zgłoszenia podmiotów zainteresowanych przystąpieniem. Celem Porozumienia jest wspieranie rozwoju sektora morskiej energetyki wiatrowej w Polsce oraz maksymalizacja udziału polskich przedsiębiorców w łańcuchu dostaw dla morskich farm wiatrowych powstających w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej. Porozumienie wraz ze wspomnianą ustawą offshore, stanowiąc będą stabilny fundament do budowy nowego sektora polskiej gospodarki, jakim jest morska energetyka wiatrowa.

Ministerstwo Zdrowia

Polska od 28 listopada 2019 roku do 31 grudnia 2021 r. pełniła funkcję przewodniczącego pracom Partnerstwa Wymiaru Północnego w Dziedzinie Zdrowia i Opieki Społecznej (NDPHS).

Sekretariat NDPHS koordynuje Obszar Tematyczny Zdrowie w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W związku z pandemią COVID-19 zarówno Sekretariat NDPHS jak i członkowie 7 grup eksperckich działających w ramach NDPHS pracowali zdalnie, a spotkania przeniesione zostały na platformy internetowe. W formie wideokonferencji odbyły się również spotkania stron i wyższych przedstawicieli Partnerstwa pod przewodnictwem Polski.

Grupa ekspercka ds. chorób niezakaźnych (NCD) oraz Fiński Instytut Zdrowia i Dobrostanu (THI) zorganizowały serię trzech seminariów poświęconych przyczynom przedwczesnej śmiertelności w krajach ND. Pierwsze seminarium poświęcone wynikom badania dotyczącego potencjalnie utraconych lat życia (PYLL) odbyło się 24 marca i dotyczyło analizy sytuacji w Szwecji, Norwegii, Finlandii i w Niemczech. Współorganizatorem drugiego seminarium w dniu 23 kwietnia, poświęconego analizie głównych przyczyn przedwczesnych zgonów w Polsce, na Litwie, Łotwie i w Estonii była strona polska - Instytut Medycyny Wsi im. W. Chodźki z Lublina. Ostatnie seminarium odbyło się 14 maja i objęło analizę sytuacji na Białorusi i w Rosji.

W oparciu o wkłady grup eksperckich Sekretariat NDPHS otrzymał z KE dofinansowanie *“More Impact Together by Empowering Northern Stakeholders”* (MITTENS). W trakcie pełnienia funkcji przewodniczącego w NDPHS przedstawiciel Polski przewodniczył pracom specjalnie powołanej grupy sterującej, nadzorującej wykonanie tego projektu.

W dniu 25 listopada 2020 r. odbyło się spotkanie ministrów zdrowia wszystkich państw stron Partnerstwa, podczas którego Minister Zdrowia pan Adam Niedzielski przekazał przewodnictwo w Partnerstwie pani Lenie Hallengren, Minister Zdrowia i Spraw Socjalnych Królestwa Szwecji. Akt ten został poprzedzony dyskusją nt. konkluzji z konferencji *„Connecting minds across the ages”*, poprzedzającej spotkanie ministrów zdrowia poświęconej aktywnemu i zdrowemu starzeniu w oparciu o działania zidentyfikowane w ramach projektu AgeFlag, realizowanemu w ramach NDPHS.

Krajowe Centrum ds. AIDS

Krajowe Centrum ds. AIDS w imieniu Ministra Zdrowia uczestniczy w pracach grupy eksperckiej ds. HIV, infekcji powiązanych z HIV i gruźlicy, działającej w ramach Partnerstwa Wymiaru Północnego w Dziedzinie Zdrowia i Opieki Społecznej (NDPHS), które jest koordynatorem Obszaru Tematycznego Zdrowie SUERMB. Grupa ekspercka jest punktem kontaktowym (*focal point*) dla państw i organizacji zajmujących się tematyką ww. chorób w Europie w tym dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W roku 2021 odbyły się dwa spotkania grupy, podczas których omawiano strategiczne kierunki przeciwdziałania HIV, infekcjom powiązanim z HIV i gruźlicy w państwach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego w czasie pandemii COVID-19, jak i po jej zakończeniu.

Kraje dzieliły się doświadczeniami na temat prowadzenia działań w czasie pandemii oraz jej wpływu na podstawowe wskaźniki: zapadalność, chorobowość, testowanie w kierunku HIV i dostępność leczenia. Ma

to szczególne znaczenie obecnie, gdy liczba zakażeń HIV, infekcji powiązanych z HIV i gruźlicy w Europie utrzymuje się na wysokim poziomie, a dodatkowo stale mamy do czynienia z nowymi zagrożeniami epidemiologicznymi. Polska jest wice-przewodniczącym grupy ds. HIV, infekcji powiązanych z HIV i gruźlicy. Obecnie opracowywana jest nowa Strategia Partnerstwa na lata 2022-2027.

Podsumowania działalności Departamentu Turystyki (Ministerstwo Rozwoju i Technologii; Ministerstwo Sportu i Turystyki)

W ramach Obszaru Tematycznego Turystyka, przedstawiciele MRPiT/MRiT (a od 26.10.2021 MSiT) realizowali następujące działania:

- udział w 12. Dorocznym Forum SUERMB, które odbyło się w dniach 27.09.- 1.10. 2021 r.
- Udział w pracach i posiedzeniach Grupy Konsultacyjnej ds. Projektów Programu Interreg Bałtyk Południowy, w tym zgłoszono uwagi do projektu programu dotyczące zwiększenia środków na finansowanie projektów w Obszarze Tematycznym Turystyka.
- Przygotowanie i przesłanie do departamentów turystyki Urzędów Marszałkowskich Województw Zachodniopomorskiego, Pomorskiego i Warmińsko-Mazurskiego informacji o ogłoszeniu naboru na nowego Koordynatora Obszaru Tematycznego Turystyka w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz prośby o dystrybucję ogłoszenia wśród polskich jednostek regionu Morza Bałtyckiego.
- Zaproszenie branży turystycznej do udziału w cyklu webinarów organizowanych przez MSZ, mających na celu przybliżenie zrewidowanego Plan Działania Strategii UE dla regionu M. Bałtyckiego (czerwiec, wrzesień) oraz udział w ww. seminariach (23.06 i 14.09).
- Udział w pracach nad Planem działań RPMB na lata 2021-2025, w tym zgłoszenie korekty umożliwiające szersze włączenie turystyki w realizację ww. planu.
- Udział w Posiedzeniu Komitetu Programującego Interreg Mecklemburgia - Pomorze Przednie - Województwo Zachodniopomorskie oraz w przeprowadzonym w trakcie posiedzenia badaniu zainteresowania uczestników poszczególnymi celami objętymi programem Interreg²⁹.
- Przygotowanie aktualizacji listy krajowych punktów kontaktowych (Focal Points).

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju

Jednym z elementów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego są działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, w których Polska bierze aktywny udział. Priorytet w UE nadano działaniom zmierzającym do transformacji gospodarki europejskiej w kierunku neutralnej klimatycznie gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). W modelu GOZ wartość produktów, materiałów i zasobów jest utrzymywana w obiegu tak długo, jak tylko jest to możliwe.

Ministerstwo Rozwoju i Technologii promuje wdrażanie GOZ w Polsce poprzez angażowanie różnych interesariuszy na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym, a także unijnym i globalnym – ze świata nauki, sektora administracji publicznej, przedsiębiorców, obywateli – oraz ich współpracę. Ważna jest spójność działań w zakresie wdrażania GOZ z działaniami w innych obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce, dlatego w 2019 r. Rada Ministrów przyjęła strategiczny dokument pn. „Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym” (dalej: „Mapa GOZ”), której wdrażanie koordynuje minister właściwy do spraw gospodarki.

W Mapie GOZ wskazano cztery priorytety działania, tj. zrównoważona produkcja przemysłowa, zrównoważona konsumpcja, biogospodarka oraz nowe modele biznesowe. Dokument zawiera zestaw narzędzi, nie tylko legislacyjnych, które mają na celu stworzenie warunków do wdrożenia w Polsce nowego modelu gospodarczego. Proponowane działania dotyczą przede wszystkim prac analityczno-koncepcyjnych,

²⁹ Badanie wykazało, że obszarem kultury i turystyki było zainteresowanych najwięcej - 64% uczestników, co pokazuje znaczenie tego obszaru w programie. Zainteresowanie innymi celami wyniosło od 28 do 56 %.

informacyjno-promocyjnych oraz koordynacyjnych w obszarach znajdujących się we właściwości poszczególnych resortów i są przewidziane do zrealizowania w okresie 2019-2023.

Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk

Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk (IO PAN) prowadzi badania podstawowe procesów w środowisku morskim. Jak w latach ubiegłych, szereg badań statutowych jak i zewnętrznie finansowanych na zasadach konkursowych projektów naukowych, realizowanych jest w obszarze Morza Bałtyckiego. Działania te, motywowane problemami naukowymi, są zgodne z głównymi celami Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego związanymi z ochroną środowiska, adaptacją do zmian klimatu oraz są źródłem wiedzy wspomagającej skuteczne i efektywne zarządzanie regionem.

W 2021 IO PAN realizował szereg działań związanych z zapisami w Strategii:

- Prowadzono wymianę danych oceanograficznych w ramach systemu Copernicus, prowadzono współpracę w ramach organizacji BOOS oraz w ramach projektu Sufmix, prowadzono badania procesów turbulentnego mieszania się wód w Rynnie Słupskiej (Bałtyk Południowy), istotnych dla oceny efektywności i zasięgu wlewów natlenionych wód z Morza Północnego.
- Realizacja projektu DAIMON 2: *Decision Aid for Marine Munitions* - jego rezultatem jest system wsparcia merytorycznego dla podejmowania decyzji w zakresie zatopionej amunicji. Korzystając ze zgromadzonej wiedzy przygotowano ekspertyzę dla Senatu RP, w której przedstawiono wyczerpujące informacje na temat rozmieszczenia amunicji w wybranych rejonach Bałtyku, przedstawiono mechanizmy rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń na podstawie przeprowadzonych badań w rejonach zatopienia amunicji chemicznej i konwencjonalnej.
- Utrzymywano działanie infrastruktury badawczej w ramach systemu EURO-ARGO, która jest realizacją strategicznego programu UE w zakresie infrastruktury obserwacji środowiska (ESFRI) - system autonomicznych pływaków ARGO do obserwacji hydrologii Bałtyku. Pozyskiwane dane są włączone do światowego systemu monitoringu mórz i oceanów. ARGO Polska jest komponentem globalnej sieci obserwacji *in situ* oceanu światowego.
- Kontynuowano realizację projektu Land-Sea-Act: *Land-sea interactions advancing Blue Growth in Baltic Sea coastal areas* (finansowanie: *INTERREG Baltic Sea Region*). W ramach projektu badane są procesy oddziaływania morze-ląd o znaczeniu dla „niebieskiego rozwoju” obszarów nadmorskich Morza Bałtyckiego.
- Kontynuowano utrzymanie i rozwój Systemu SatBałtyk, uruchomionego w ramach projektu POIG.01.01.02-22-011/09: *Satelitarna kontrola środowiska Morza Bałtyckiego*. System umożliwi sprawne i systematyczne monitorowanie stanu i prognozowanie zmian środowiska Bałtyku wraz z jego strefą brzegową. System SatBałtyk dostarcza aktualnych informacji w postaci map, danych liczbowych, prognoz zmian i opisów charakterystyk strukturalnych i funkcjonalnych środowiska Morza Bałtyckiego.
- W ramach realizowanych statutowych prac naukowych kontynuowano badanie procesów w Morzu Bałtyckim w zakresie fizyki, biologii, chemii i biochemii morza, zwracając szczególną uwagę na zjawiska mogące być efektem obserwowanych zmian klimatycznych. Wyniki tych prac przedstawiono w kilkudziesięciu publikacjach w czasopiśmie o globalnym zasięgu.

Związek Miast Bałtyckich

Związek Miast Bałtyckich (ZMB) aktywnie uczestniczy we wdrażaniu Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. W 2021 wraz z partnerami z Litwy: Ministerstwem Spraw Zagranicznych, miastami Kownem i Kłajpedą, zorganizował 12. Doroczne Forum SUERMB, które odbyło się zdalnie w dn. 27.09-1.10.2021.

Ponadto Komisje ZMB *Sustainable Cities, Safe Cities* oraz Grupa Zadaniowa *Youth Employment and Well-being* realizują projekty flagowe SUERMB.

12. Doroczne Forum SUERMB, 27.09-1.10.2021

ZMB zorganizował następujące spotkania:

- Sesja I: "Miasta wobec pozytywnych przemian społecznych", 29 września, godz. 15:00-18:00.

Sesja poświęcona była prezentacji strategicznych projektów miast w zakresie promowania pozytywnych ruchów społecznych w zakresie integracji społecznej, modeli partycypacyjnych w społecznościach i podejmowaniu decyzji, inicjatyw obywatelskich, debaty nad rolą nowych technologii w promowaniu spójności społecznej i refleksji nad wpływem pandemii na ruchy społeczne. Miasta ZMB prezentujące swoje doświadczenia: Pruszcz Gd., Ryga, Gdynia, Gdańsk, Kowno.

- Sesja II: "Miasta liderami zielonej transformacji", 30 września, godz. 15.00-18.00

Sesja poświęcona była prezentacji strategicznych projektów miast w zakresie rozwoju zielonych projektów i inicjatyw w zakresie transportu, żywności, ekologii, inteligentnych miast oraz odkrywaniu roli współpracy europejskiej i transgranicznej w tej kwestii. Miasta ZMB prezentujące swoje doświadczenia: Lipawa, Gdańsk, Gotlandia, Vaasa, Rakvere, Kalmar, Lahti, Kilonia, Kemi, Kowno, Ryga.

- Networking Villages: "Meet the stakeholders" (28 września), „Meet the colleagues“ (29 września), "Foster green innovations" (30 września).
- Sesja zamykająca "Zrównoważona przyszłość regionu: jaka rola dla młodzieży?" – Mantas Jurgutis, Prezydent ZMB, był jednym z panelistów.

Grupa Zadaniowa Youth Employment and Well-being:

- wspólne spotkania z koordynatorem Obszaru Tematycznego Edukacja i projektu flagowego School to Work,
- opracowanie wspólnej strony internetowej (www.s2wflagship.eu),
- planowanie dalszego rozwoju i wspólnych projektów,
- organizacja webinarów dotyczących problemów z frekwencją szkolną,
- wspólne działania marketingowe.

Komisja Safe Cities

- udział w posiedzeniach grupy sterującej Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne,
- udział w spotkaniach w sprawie wzmocnienia współpracy w dziedzinie ochrony ludności w regionie Morza Bałtyckiego (w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne),
- współorganizowanie z Radą Państw Morza Bałtyckiego warsztatów na temat bezpieczeństwa młodzieży w ramach 12. Dorocznego Forum SUERMB.

Komisja Sustainable Cities

Główne działania:

- Projekt *BSR WATER – Platform on Integrated Water Cooperation* (wzmocnienie ciągłej współpracy międzysektorowej w inteligentnym zarządzaniu wodą, zapewniając możliwość międzynarodowej wymiany doświadczeń, dzielenie się dobrymi praktykami i rozwiązaniami, a także dostarczanie kompleksowego przeglądu obecnych i przyszłych polityk oraz ich wpływu w krajach regionu).
- Projekt *CASCADE – Community safety action for supporting climate adaptation*. Projekt flagowy Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne. Celem projektu CASCADE było zwiększenie możliwości oceny i zapobiegania obecnym i przyszłym zagrożeniom związanym ze zmianami klimatu na poziomie lokalnym w regionie.

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej” (SPUE) kontynuowało w 2021 roku upowszechnianie informacji nt. polityk Unii Europejskiej, w tym polityki makroregionalnej i Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB). SPUE organizowało zdalne wydarzenia w obszarach tematycznych istotnych z punktu widzenia regionu i jego interesów pod tytułem „Unijni eksperci dla Pomorza”. Informowało o możliwościach finansowania projektów ze środków unijnych oraz wspierało pomorskie jednostki w zakresie poszukiwania partnerów do międzynarodowych projektów. Stowarzyszenie prowadzi stronę internetową <https://pomorskieregion.eu/> oraz profile na portalach społecznościowych Facebook i Twitter, gdzie publikuje informacje nt. SUERMB.

SPUE kontynuowało prace w projekcie „Let’s communicate!”, realizowanym w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020. W projekcie uczestniczą partnerzy z Finlandii (lider), Litwy, Norwegii,

Polski i Łotwy. Projekt został przedłużony do września 2022 r., a jego celem jest m.in. promowanie i upowszechnianie SUERMB.

Działania Stowarzyszenia w 2021 roku obejmowały:

- Przygotowanie i publikację następujących artykułów tematycznych/eksperckich:
 - *Good ideas do not only come from the public sector. The role of the business in implementing the EU Strategy for the Baltic Sea Region.* Artykuł na temat zaangażowania sektora biznesu w działania SUERMB, powstał we współpracy z Sari Rautio, członkinią Europejskiego Komitetu Regionów, Przewodniczącą Intergrupy Regionu Morza Bałtyckiego.
 - *The cheapest and most environmental-friendly energy is saved energy. Some inspiring stories on heading towards the energy-efficient urban areas of the future from the Baltic Sea Region's Area 21 plus project.* Artykuł dotyczy projektu Area 21 plus, promującego rozwiązania efektywne energetycznie w budownictwie na obszarach miejskich w regionie Morza Bałtyckiego.
 - *The successes of the European Union Strategy for the Baltic Sea Region and its challenges from the Baltic cities' perspective* – wywiad z Aleksandrą Dulkiwicz – Prezydent Miasta Gdańska i członkinią Europejskiego Komitetu Regionów, Piotrem Grzelakiem – Wiceprezydentem Miasta Gdańska i Wiceprezydentem Unii Miast Bałtyckich, Mantasem Jurgutisem - Zastępca Burmistrza Miasta Kowna, Prezydentem Unii Miast Bałtyckich, na temat dotychczasowych sukcesów SUERMB oraz wyzwań dla Strategii z perspektywy miejskiej zarówno Gdańska, jak i szerszej perspektywy miast nadbałtyckich.
 - *Better, safer, more attractive Baltic Sea Region through cooperation with the non-EU neighbouring countries.* Artykuł jest poświęcony współpracy państw Regionu Morza Bałtyckiego, członków jak i nie będących członkami Unii Europejskiej, szczególnie Norwegii.
 - *Territorial cohesion in the Baltic Sea Region through the maritime spatial planning.* Artykuł poświęcony jest procesom planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego wdrażanym z oparciem o przyjęty niedawno dokument pt. *Regional Baltic Maritime Spatial Planning Roadmap 2021-2030*. Swoje spostrzeżenia na ten temat przedstawili eksperci w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich: p. Joacim Johannesson ze Szwedzkiej Agencji Gospodarki Morskiej i Wodnej oraz p. Natalia Zajęc z polskiego Ministerstwa Infrastruktury.
- Współpracę przy realizacji webinarium pt. „*Macro-regional strategies and cooperation with Non-EU members – example Norway*”. SPUE zapewniło raport graficzny ze spotkania.
- Opracowanie infografik na temat zrewidowanego Planu Działania SUERMB, przeznaczonych do szerokiej dystrybucji oficjalnymi kanałami komunikacyjnymi Strategii (media społecznościowe, strona internetowa) i wykorzystania w promocji Strategii.
- Przygotowanie wydania magazynu „*Baltic Stories*” (wersja elektroniczna, edycja wiosna/lato 2021): pozyskanie autorów artykułów eksperckich, opracowanie materiałów tekstowych i graficznych, całościowa redakcja wydania. Magazyn promuje współpracę bałtycką, prezentuje ciekawe projekty z regionu Morza Bałtyckiego związane z szeroko rozumianą walką z kryzysem klimatycznym oraz opinie młodych ludzi na temat zmian klimatycznych i ich postaw wobec tego zjawiska.
- Wybór wykonawcy i koordynacja opracowania infografik będących aneksem do zrewidowanego Planu Działania SUERMB.
- Wybór wykonawcy i koordynacja powstania zapisów wizualnych z 12. Dorocznego Forum SUERMB, które odbyło się na Litwie.
- Przygotowanie kolejnego wydania magazynu „[Baltic Stories](#)” (wersja elektroniczna, edycja jesień/zima 2021) na temat współpracy bałtyckiej z uwzględnieniem krajów nie będących członkami Unii Europejskiej: pozyskanie opisów projektów, w których partnerami są państwa spoza UE, opracowanie materiałów tekstowych i graficznych, całościowa redakcja wydania. Magazyn promuje ciekawe projekty i inicjatywy związane ze Strategią. Prezentuje też opinie młodych ludzi na temat ich zaangażowania we współpracę bałtycką, korzyści jakie dają im wspólne działania i wyzwania jakie stanęły przed młodymi ludźmi w czasie pandemii.

Ponadto, SPUE prowadziło aktywną współpracę z pozostałymi partnerami projektu oraz Narodowym Koordynatorem SUERMB w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w zakresie informacji i promocji Strategii.

Pracownicy SPUE uczestniczyli w nieformalnych spotkaniach Narodowych Koordynatorów Strategii i Koordynatorów Obszarów Tematycznych (pod przewodnictwem Niemiec, a następnie Litwy – „Kawa z Prezydencją”); webinarium podczas Tygodnia Makroregionalnego Unii Europejskiej; spotkaniach partnerów projektu i innych spotkaniach międzynarodowych poświęconych SUERMB.

Uniwersytet Morski w Gdyni

W ramach projektu zbiorowego Uniwersytetu Morskiego w Gdyni (WZNI/2021/PZ/09), kierowanego przez prof. Joannę Kizielewicz, prowadzone były badania związane z transformacją energetyczną regionu Morza Bałtyckiego. Wyniki badań zostały opublikowane w zeszycie naukowym ENERGIES, wydawanym przez wydawnictwo MDPI³⁰.

Przedstawiciele polskich uczelni, w tym Uniwersytetu Morskiego w Gdyni, Uniwersytetu Gdańskiego oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu kontynuowali współpracę w ramach cyklicznej, międzynarodowej konferencji „*Baltic region – the region of cooperation*”, której koordynatorem jest Bałtycki Federalny Uniwersytet im Kanta w Kaliningradzie. Konferencja odbyła się w dniach 21-22 października 2021 r. Wybrane referaty zostały opublikowane w zeszycie naukowym „Baltic Region”.

Podczas międzynarodowej konferencji naukowej International Conference on Territorial and Inter-Organizational Cooperation, zorganizowanej w dniach 20-24 września 2021 r. pod kierunkiem prof. Joanny Kurowskiej – Pysz z Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, przedstawiono dokonania w zakresie rozwoju kultury w ramach SUERMB oraz koncepcję nowatorskiego instrumentu aktywizacji współpracy terytorialnej - Turystycznego Transgranicznego Obszaru Funkcjonalnego „Jatvingia”, funkcjonującego na pograniczu polsko-litewskim.

Bałtycki Klaster Morski i Kosmiczny

Bałtycki Klaster Morski i Kosmiczny w regionie Morza Bałtyckiego działa w wielu projektach międzynarodowych. W projekcie ELMAR (*Supporting South Baltic SMEs to enter the international supply chains & sales markets for boats & ships with electric propulsions*) Klaster integruje grupy małych i średnich przedsiębiorstw oraz start-upów z regionu Morza Bałtyckiego w rozwoju i marketingu małych jednostek z napędem elektrycznym. Klaster włącza się w roli eksperta do analizy rynków zbytu.

W projekcie ECOPRODIGI Klaster promuje rozwiązania informatyczne do nadzorowania i optymalizacji ruchu statków i ładunków opracowane przez partnerów projektu. ECOPRODIGI określa kierunki rozwoju informatyzacji w sektorze transportu morskiego.

Projekt ZEVinnovation realizowany jest z partnerami z Norwegii i Chorwacji. Jest to platforma współpracy ponadnarodowej, która wspiera rozwój innowacyjnych statków bezemisyjnych i związanych z nimi technologii. Bałtycki Klaster Morski i Kosmiczny uczestniczy w uruchomieniu hubu produkcji statków elektrycznych na rynek Morza Bałtyckiego, Morza Północnego, Adriatyku i Morza Śródziemnego.

Projekt INTERMARE, w którym Klaster jest partnerem merytorycznym, ma za zadanie aktywizację międzynarodowej współpracy MSP działających w sektorze przemysłów morskich regionu Południowego Bałtyku. Jednym z rozwiązań ma być rozwój współpracy i integracja działań promocyjnych na rynkach międzynarodowych. Targi InterMarE South Baltic i Balt Military Expo to pierwsze wydarzenia organizowane przez Międzynarodowe Targi Gdańskie w wersji online. Udział w targach wzięło 220 wystawców oraz prawie 800 odwiedzających.

³⁰ M. in.: Studzieniecki, T. Palmowski, *Territorial Cooperation—A Factor Stimulating Baltic Sea Region Energy Transition*, *Energies* 2022, 15(2), 436;

Kizielewicz, K. Skrzyszewska, *Identifying Actions to Prepare Electricity Infrastructure in Seaports for Future Power Supplying Cruise Ships with Energy from Land*, *Energies* 2021, 14(23), 8173.

Na stanowisku Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego zorganizowano 3 dni poświęcone innowacjom. BSSC Galatea Innovation Day koncentrował się na transferze wiedzy i określeniu wspólnego potencjału Klastrów uczestniczących w projekcie GALATEA w kreowaniu innowacji w formacie międzynarodowym. W czasie BSSC ZEVinnovation Day o istotę kreowania potencjału innowacyjnego i tworzenia hubu w celu produkcji statków zeroemisyjnych (Zero Emission Vessel) na rynki Unii Europejskiej szeroko omówił Marek Grzybowski, prezes zarządu Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego. W trzecim dniu targów Klaster zorganizował BSSC Innovation Day, w czasie którego zaprezentowano innowacyjne rozwiązania i aktywności członków Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego.

E-LASS (*The European network for lightweight applications at sea*), w którym Polski Klaster Morski działa od 2013 r., ma na celu integrację działań w rozwoju jednostek pływających z materiałów lekkich. Jest to płaszczyzna wymiany informacji i transferu wiedzy, w której uczestniczy około podmiotów 200 z 25 krajów, przedsiębiorstw, jednostek naukowych oraz organizacji zorientowanych na rozwój i wdrażanie innowacji. Komisja Europejska ma status obserwatora, a Polski Klaster Morski zajmuje się transferem wiedzy oraz promocją projektu na rynku polskim i rynkach międzynarodowych.

W klastrze działa hub produkcji statków zeroemisyjnych, HUB ICT & AI, zapewniający kompleksowe opracowania *smart port i smart shipyard* oraz możliwe do zastosowania w rozwiązaniach *smart ship*. Bałtycki HUB GREEN TECH pozwala na tworzenie projektów kompletnych rozwiązań produkcji, dystrybucji i zarządzania zieloną energią.

Obecnie w klastrze działa sześć hubów: informatyczny - Baltic ICT & AI, budowy statków zeroemisyjnych – Baltic ZEV HUB, projektowania i budowy instalacji produkujących zieloną energię - Baltic GreenTech, naukowo-badawczy, prawno-finansowy oraz edukacyjny. Wszystkie huby skupiają około 60 firm, ośrodków naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych oraz firmy i instytucje partnerskie.

7. Wnioski

- Kraje basenu Morza Bałtyckiego pozostają ważnymi strategicznie partnerami Polski i należy dążyć do zacieśniania z nimi współpracy regionalnej. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest obecnie jednym z ważniejszych formatów takiej współpracy. Umożliwia ona podjęcie skoordynowanych działań na rzecz ochrony środowiska, spójności regionu i wzrostu gospodarczego z wykorzystaniem podejścia międzysektorowego, a także zwiększenie interakcji pomiędzy instytucjami, organizacjami i przedsiębiorstwami z całego regionu w ramach wspólnie realizowanych projektów.
- Rok 2021 miał kluczowe znaczenie w kontekście wdrożenia zapisów zrewidowanego Planu Działania SUERMB. W związku z istotnym skróceniem i uproszczeniem głównego dokumentu referencyjnego Strategii, wiązało się to z potrzebą wypracowania wielu dodatkowych wytycznych i regulaminów (*Rules of Procedure, Modes of Operation, etc.*). Przełożyło się to na większe „zbiurokratyzowanie” Strategii, co zostało negatywnie odebrane przez część interesariuszy. Jednocześnie należy oczekiwać, że po zakończeniu okresu dostosowawczego oraz wraz z rozpoczęciem nowego okresu finansowania, podmioty zaangażowane we wdrażanie SUERMB ponownie skupią się na swojej statutowej działalności projektowej.
- Podobnie jak w poprzednim roku, nie udało się wypracować bardziej ambitnego podejścia państw członkowskich SUERMB w zakresie powiązań celów Strategii z programami operacyjnymi w perspektywie finansowej 2021-2027 (*embedding*). Istotne w tym kontekście było niewystarczające zaangażowanie i wytyczne Komisji Europejskiej oraz ograniczone efekty działania sieci współpracy instytucji zarządzających poszczególnymi funduszami. W związku z tym, w nowym okresie programowania, nie należy oczekiwać zmian w odniesieniu do dostępności funduszy na projekty SUERMB.
- W drugim roku wdrażania SUERMB w trakcie pandemii covid-19, interesariusze w pełni dostosowali się do nowych warunków współpracy. Organizacja spotkań w formule zdalnej umożliwiła dotarcie do liczniejszej grupy podmiotów wdrażających lub zainteresowanych Strategią.
- W związku z systemowym wzmocnieniem Grup Sterujących w ramach poszczególnych Obszarów Tematycznych, kluczowego znaczenia nabiera zaangażowanie krajowych punktów kontaktowych (*focal points*), wywodzących się z ministerstw sektorowych lub instytucji podległych.
- Odsetek polskich partnerów w projektach flagowych SUERMB pozostawał na zadowalającym poziomie, choć niezmiennie relatywnie niewielka część projektów ma polskiego lidera.
- W 2021 r. Rosja pozostawała partnerem w wybranych projektach SUERMB. W skutek rozpoczętej w lutym 2022 r. agresji na Ukrainę współpraca z Rosją została zawieszona; nowe partnerstwa nie będą tworzone.